

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును.

VOL. I.
సంపుటము ౧

చెన్న పట్టణము 1914 సం॥ జూలై నెల 17 వ తేది శుక్రవారము.
ఆ సందనామ సంవత్సర ఆషాఢ బహుళ దశమి ౧౦.

No. 93
సంచిక ౯౩

శ్రీరామదాసుచరిత్రము

ఇహుడి కొండపల్లెయనెడి గ్రామమునందు జన్మించి ధర్మగిరియందు కైంకర్యముచేసిన గోపన్న యను పేరుగల రామ దాసుగారి వైభవమును తెలుపుచున్నది. ఇతను నియోగి బ్రాహ్మణుడు, శ్రీరామభక్తుడు. ఇందు భద్రాచలమాహాత్మ్యమును గోపన్నకు కవీరుదాసు రామనామమంత్రమును పదజేయించుటయు శ్రీరామలవారి యనుగ్రహమువలన భద్రాచలమున తానీష తహశీల్ పని నిచ్చుటయు, తహశీల్ పనిలో తాను సర్కారువైకమును వసూలుచేసి శ్రీరామచంద్రుని ప్రాకారమంటపములు నిర్మించుటయు, బ్రాహ్మణసంతర్పణచేయుటయు, మొదలుగాగల విషయములుగలవు. ఇట్లు తానీషావైకమును అడిగినప్పుడు లేదనగా వారు చెరసాలయం దుంచిరి. అందు పడరానికష్టములననుభవించి తుదకు శ్రీరామనిధానించుచు ప్రాణమును త్యజించుటకు నిశ్చయించిరి. శ్రీరామలక్ష్మణులు ఆరులక్షలవరహాలు తానీషాకు ఆదాత్రి తీసుకొనివచ్చి ఇచ్చి రసీనువుయ్యు కొని, శ్రీరామదాసుగారి కిప్పించి అంతర్గానమైరి, తానీష ప్రాతఃకాలమున వైకమునుజూచి సంతసించి శ్రీరామదాసువారిని పిలువనంపి ఆరులక్షలవరహాలను వారికి యిప్పించి శ్రీధర్మగిరియందు శ్రీరామలవారికి కైంకర్యమును జేయమని ప్రార్థించి సమీపమున నుండు గ్రామములను కూడా శ్రీరామలవారికి భూస్వామ్యముగా నొసఁగెను. తానీషాతురకగా నుండినను భగవత్ప్రీ టాక్షమువల్ల లబ్ధమునకుఁజేరై రామదాసువారిని తమిఁపునుని అనేకవిధములుగా ప్రార్థించెను. శ్రీరామదాసుగారు భద్ర గిరి యందు శ్రీరామలకు బహువిధముల కైంకర్యములను జేసి వారు పంపిన దివ్యవిమానము నారోపించి, పునరావృత్తిరహి తమైన మోక్షసామ్రాజ్యపదవిని పొందిరి. ఇందు భగవద్భాగవతులంద రుమాచి ఆనందించుటకై భద్రగిరియందు ప్రస్తుముందు ఆలయమును, అందలి సీతా రామ లక్ష్మణుల ప్రతిమయు, రామదాసువారు కవీరువద్ద పొందిన సుపదేశమును, రామదాసునకు తానీషా తహశీల్ పని యిచ్చుటయు, రామదాసును భటులు తానీషాకడకు కట్టి తెచ్చుటయు, శ్రీరామ లక్ష్మణులు తానీషా కు ప్రత్యక్షమై ఆరులక్షలు తెచ్చియిచ్చుటయు, శ్రీరామలక్ష్మణులు తానీషాజేషధారులై రసీదు రామదాసునకు యిచ్చుట యు, రామదాసువారు ఆరులక్షలవరహాలును శ్రీరామలవారికి యిప్పించి కైంకర్యముచేయుటయు మొదలుగాగల అతి సుందరమైన 8 పటములును జేర్చబడి మేలైనకాళికో వైండు చేయబడియున్నది. దీనివల రూ. 0-12-0

వర్ణమువారు:— ఆర్. వెంకటేశ్వర్ అన్డ్ కంపెనీ, బ్రాహ్మ, మద్రాసు.

దినపత్రిక

—(౧)—

ప్రతిదినము 10 పుటల విషయ ముండును.
చందా సం॥ నకు రూ. 12-0-0.
6 మాసములకు రూ. 6-4-0.
3 మాసములకు రూ. 3-4-0.
1 మాసమునకు రూ. 1-2-0.

పత్రికయం దీక్రింది విషయము లుండును.

ఆంధ్రోద్యమము.

ఆంధ్రోదేశభూదయమునకు సాధనభూతము లైన రాజ్యాంగ వ్యవస్థలు, విద్యావ్యాపనము, వ్యవసాయవాణిజ్యవ్యవస్థలు, భాషాభివృద్ధిమొద లగు సకలోద్యమము లీపత్రికయందు స్వతంత్ర విధమున విపులముగ విమర్శింపబడును.

వార్తావళి.

ఆంధ్రోదేశవార్తలు, పరరాష్ట్రవార్తలు, విదేశ వార్తలు, మొదలగు సమస్తవార్తలను సకాల మున సంగ్రహముగఁ బ్రచురింపబడును. ఆంగ్లపత్రి కాపేక్ష లేకయే సమస్తవార్తలను మెటనేదీని యందు జనుపుటకు ఏలుండును. ఆంధ్రోదేశవార్తా వళిని సమకూర్చుటకై ప్రత్యేక ప్రతినిధు లేర్పాటు చేయబడుదురు.

చిత్రపటములు.

ప్రసిద్ధపురుషులయొక్కయు విషయముల యొక్కయు స్థలములయొక్కయు చిత్రపటము లును, చమత్కారచిత్రపటములును జనరంజక ముగ ముద్రింపబడుచుండును.

రాజ్యాంగ వ్యవస్థలు.

నిరంకుశాధికారమును తగ్గించుటకును ప్రజా తంత్రమును వృద్ధిచేయుటకును సాధనభూతములైన గ్రామవ్యవస్థలు, స్థానికపరిపాలనావ్యవస్థలు, రాష్ట్రీయవ్యవస్థలు, సార్వభౌమికపాలనావ్యవస్థలు, శాసనసభాసభల వ్యవహారములు నుచితరీతిని స్వతంత్రవిధమున దీనియందు జర్పింపబడును.

మతసాంఘికచర్యలు.

జాతిమతపక్ష పాతమునుబూనక సకలమతా వలంబులును, అన్నిజాతులవారును, భిన్నాభిప్రాయములను గలవారును నభివృద్ధినిబొందుటకుదగిన యుదారభావములును నాదర్శములును నిష్పక్ష పాతబుద్ధితో వ్యక్తీకరింపబడును.

హైకోర్టు తీర్పులు.

జనోపయోగములైన క్రొత్త హైకోర్టు తీర్పులు, బోర్డునిర్ణయములు, క్రొత్త చట్టములు, ధర్మశాస్త్రమునకు సంబంధించిన ముఖ్యాంశము లును పత్రికయందు విరళముగా దెలుపబడు చుండును.

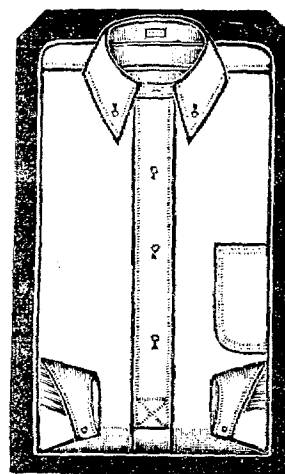
వ్యవసాయవాణిజ్యములు.

వ్యవసాయశాఖవారు చేయు విమర్శనలు, స్వదేశీపరదేశముల లోని నవీన వ్యవసాయపద్ధతులు, యంత్రసాధనములు, లాభకరమైనపరిశ్రమ వ్యాపారములు, పరపతి సంఘములు, వానివలన గలుగులాభములు బహుధరలు మొదలగు విషయములు విరళముగా దెలుపబడును.

గ్రామవ్యవస్థలు.

గ్రామముల సుఖితి కనసరమైన గ్రామపరిపాలనము, పంచాయతీసభలు, పరపతిసంఘములు, గ్రామపారిశుధ్యము, వైద్యసహాయము, విద్యావ్యాపనము మొదలగు విషయములు చర్చింపబడును.

ట్విల్ వస్త్రములు.

మొదటికి ము ట్విల్ వస్త్రములు
డెండ్ 1-కి రూ. 13-8-0
డెండ్ 2-కి రూ. 12-0-0
సాధారణమున 10-8-0
ఇంగ్లీషు కంకులుగల
వస్త్రము 1-కి రూ. 2-4-0
నా యు న వస్త్రము
మీయెడ నున్నకొలత
యెంతో, అప్పు ఎన్ని
ఆంగుళములో నాయ
నలయును.

మీ యూరికి దగ్గరనున్న టైల్ షేపును పేరు నాయుడు.
లండను ప్రేసింగు కంపెనీ,
87/88 రత్నబజారువీధి, మద్రాసు.
LONDON TRADING CO
37/38 Rattan Bazar Road, Madras.

గ్రంథప్రచురణములు.

ఆంధ్రభాషయందు ప్రచురింపబడు ముఖ్య గ్రంథములు పంజీతులచే జక్కగా విమర్శింపబడి భాషాభ్యుదయమునకును జ్ఞానాభివృద్ధికిని దగినసాధనములు సూచింపబడును.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము

ప్రతివారము వేలకువేలు విక్రయము.
సీసా 1-కి 0-8-0 అణాలు మాత్రమే.

తలనొప్పుల మాన్పును. నాయువుపోల్లి బొప్పెను పార్వపునొప్పుల శారదోలును. పోట్లపోగొట్టును వనమూలికలచే హిందూదేశమునకు తయారుచేయబడు మంచిమందు. సువాసనగలిగియుండును. దీనిని విదేశములలోకూడ వాడుచున్నాడు. పంచభాషచీటి చూచికొనిన పొడము 1000 అణులు.

చిరునామా:—ఆంధ్ర పత్రికాకార్యాలయము, పోస్టుబాక్సు నెం. 212, మద్రాసు.

ఇందుమతీ పరిణయము.

ఇదియొక చక్కని కావ్యము. అజమహారాజు యొక్క వివాహపు కథ. సుప్రసిద్ధుడైన కుమార భూర్జతి మహాకవి వ్రాసినది. శ్రీనరసింహపు రాయాంకితము. తిరుపతి పేంకటేశ్వరవిష్ణుస్వామి తద్విరచిత పీఠికాంకితము.

వెల రూ. 0-10-0.

ఆంధ్రపుస్తక భాండాగారములకెల్ల నుచిత ముగను తదితరులకు నైమూల్యమునకును బంప బడును.

వలయువారు :-

THE HEAD CLERK,
Mishner Estate,
NUZVID. (Kistna Dt.)

అని వ్రాసినచో బడయగలరు.

కుర్చీలు, మంచములు, బీరువలు.

మావద్ద మియంటి నలంకరించు సామానులన్నియు సులభక్రయమునకు దొరకును. చెన్నపట్టణములో మాకంటే చవుకగా నమ్మువారు లేరు.

మడక కుర్చీ	1-8	1-2-0
కాక్చన్ కుర్చీ సాదా	"	2-2-0
డిటో చేతులుగలది	"	8-12-0
ఇనుపమడక మంచము కాక్చన్ గలది సింగిల్	"	10-0-0
డిటో స్ప్రింగుది	"	18-8-0
మట్టరకం స్ప్రింగు	"	12-0-0
స్ప్రింగుతో టాపు సయితముగల ఇనుపమంచము (సింగిలు)	"	16-8-0

బీరువలు 8x4 అడుగులు 17-0-0
డిటో 5x8 1/2 23-0-0 డిటో మేలరకం 30-0-0
పడకకుర్చీ అనే సోఫా కుర్చీ పేముది 8-8-0
క్యాటలాగులో అనేక సామానులు గలవు. వ్రాసిన వారికి పంపెదము.

పి. ఎస్. పొన్ను స్వామి పిల్లై అండుసన్
కారిడార్ నెంబర్ 41/42 గాటర్ బజార్, మదరాసు

ఈపంచలు కొనువారికి వీటితో పంచ 1-కి అత్యల్పము. టమున కొరవనికోడండ ప్రలాపము అను నూతన గ్రంథ మొకటి కూడా ఇవాముగ పంపబడును.

మంచిసమయము! వేసవేలు కర్చుపడినవి!! వెనుకదొంగవు!!

మేలైన జపాక పట్టు పంచలు

అనేక పంచలు కర్చుపడినందున ప్రస్తుతం భగలు తగ్గించియున్నాము. వాచకులారా! శృంగారమున్న నాగరికతయున్న గలమేలైనజపాక పట్టుపంచలు పండుగదినముల ఆనందముకొరకు తెప్పించి విక్రయించినది పో 10 మిగత కొద్ది పంచలుమాత్రమే యున్నది. ఇందులో ఎరువు, పచ్చ, ఆకుపచ్చ, లోబా, మేఘవర్షం ఇత్యాదిరంగులు గలవు. క్లాసుగీయమైనట్టివి. త్వరపడు. గృహమారనిడివిన్ని 24 మూర వెడల్పుగల పట్టుపంచ1-కి2-0-0 పంచ 1-కి తపాలఖర్చులు ... 0-4-0 డిటో రెండుపంచలు కొనువారికి తపాలఖర్చులు ఇనాం.

టి. సీతారామ మొదలియార్,
3, కందప్ప మొదలి వీధి, తిరువల్లిక్కేణి, మదరాస్,

నర్వ జీవన్.

ధాతుపుష్టిమందు లన్నిటికి తల్లి. ఇది సంజీవనంట్టి ఒక వనమాలిక. ఇదియే మన పూర్వీకుల అతిరహస్యపు ఔషధము. దీనిప్రభావము కనుగొన వలయునన్న రాత్రి పరుండబోవు సమయమున పుచ్చుకొనిన కొన్ని నిమిషములలో దానిప్రభావము కనపడును. నపుంస కత్తము పోగొట్టుటకు యింతకుమించినది లేదు. జన్మేంద్రియ దుర్బినియోగముచేతను మూత్రవ్యారంబులకు సంభవించెడి అనేకవ్యాధులను పోగొట్టుటలో రాజువంటిది. రక్తమును శుభ్రపరచి నరములకు పటుత్వమున్న దేహమునకు బలమును కాంతియు నిచ్చును. 20 విధములగు మేహములను మొదలంట నాళము చేయుటలో సంజీవనంట్టిది. "నర్వజీవన్" ఇది శ్రీమతి, పురుషులు, బాలురు వృద్ధులు అందరును సమయోగించవచ్చును. ఇది పుచ్చుకొనినయెడల వృద్ధాప్యము నశించి మిగుల బలమును ఆయుర్వృద్ధియుకలుగును.

వెల టిన్న 1-కి 2-0-0 పోస్టేజి ప్రత్యేకము.
ప్రాఫెసర్ జి. యస్. నాయుడు,
(13-5-14) కలియుగభీమ.
16కృష్ణపు మొదలివీధి, తిరువల్లిక్కేణి మదరాసు.

విజ్ఞాపనము.

చందాదారులు అడ్రెసులు వగయిరా మార్పుటకయి యుత్తరములు వ్రాయునప్పుడు పత్రికలు మాకు చేరలేదని వ్రాయువారు ఏయే తేదిల పత్రికలుచేరలేదో వ్రాయనియెడల జవాబు లొసంగుటకు వీలులేదు. గాన పత్రిక గానితేదిలు స్పష్టముగా వ్రాయవలయును. తాము దినపత్రిక చందాదారులలో, వారపత్రిక చందాదారులలో వాసినయెడల చాలసులువుగా నుండుటయేగాక వారికి జవాబులు త్వరగా నొసంగ బడగలవు. వారిపేరవచ్చు పత్రికలమీద ముద్రింపించిన పేరును నెంబరుతోగూడ చించి పంపిన యెడల మాకు పని అతిసులభముగాన, అందరట్లు చేయుటకు వేడబడుచున్నారు.

కొందఱు విలేఖకులు కాగితము రెండు ప్రక్కలును జలుగుగా వ్రాసి పంపుచున్నారు. రెండు ప్రక్కలు వ్రాయుటలో ముద్రణాకార్యము మిక్కిలి కష్టమగుచున్నది. కావున దయయుంచి విరళముగా కాగితమునకు ఒకవైపుననే వ్రాసి పంపుదురు. గాకయని ప్రార్థించుచున్నాము. [ఆం. ప. సం.]

నోటీసు.

ముందు వారపత్రికకు చందాదారులయి ఇప్పుడు దినపత్రికకు చందాదారులయిన వారికి వారపత్రికతో నవశ్యములేదని వారపత్రికపై అప్పుతోవచ్చు పేరును చించి నెంబరుతో సహా పంపవలయునని వేడుచున్నాము. అప్పుడే వారపత్రిక బాబతువారికి బాకీయున్న సొమ్ము దినపత్రిక చిత్రాలో జేర్చబడును. వ్యవస్థాపకుడు.

వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యులు,

ఆయుర్వేదాశ్రమ గ్రంథమాల.

విక్రయమునకు సిద్ధముగ నుండు గ్రంథములు.

- 1. మాధవనిదానము:—నకలతోగములను గుర్తించుటకు వైద్యులకు మిగుల నవయుక్తమగు గ్రంథము. వెల 3-0-0
- 2. పథ్యాపవ్యము:—ప్రతిరోగమునకును పథ్యములును అపథ్యములును అగు వస్తువులను బోధించును. వెల చందాదారులకు 0-12-0 ఇతరులకు 1-0-0

3. ఆయుర్వేద పరిభాష:—మందుల జేయుటకును వాని లోగల వస్తువుల భేదములఁ దెలిసికొనుటకును వాని తూనికల నిర్ణయించుటకును ఉపయోగించు నిట్టిగ్రంథ మిది వరకు లేదు. వెల చందాదారులకు 1-2-0 ఇతరులకు 1-8-0

4. అగస్త్యవైద్యము:—దక్షిణదేశపు వైద్యసాంప్రదాయములఁ దెలుపును. వెల చంకు 0-8-0 ఇంకు 0-4-0

5. వస్త్రీకర్మ:—పిచికారికేయు విధమును దీనివలన బోవువ్యాధులను దెలుపును. చంకు 0-8-0 ఇంకు 0-4-0

6. శల్యతంత్రము:—దానినభ్యసించుక్రమము, శస్త్రచికిత్సా స్వరూపము, మొదలగు వానిందెలుపును. చంకు 0-8-0 ఇంకు 0-4-0

7. ఆయుర్వేదము:—ఆయుర్వేదముయొక్క ప్రాచీనత అందలి భేదములు, మొదలగు వానిని విపులముగ దెలుపును. వెల చంకు 0-8-0 ఇంకు 0-4-0

N. B. మగ్రంథమాలలో ముద్రితము లైనట్టియు కాబోవు నట్టియు, గ్రంథముల నన్నిటిని కొనువారు చందాదారులుగా నెంచబడుదురు. అట్టివారు దరఖాస్తుతో 0-2-0 పంపవలెను. లేదా, పి. పి. తో వసూలుచేయబడును.

ప్యాకింగ్ పోస్టేజికర్చులు కొనువారికి భరించవలయును.

వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యులు, ఆయుర్వేదాశ్రమం. జార్జిటౌన్, మదరాస్.

కండ్లకు చలువ జేయును.

మొదడుకు బలమిచ్చును.

ఎండవేడిమి దెలియకుండుట కుపాయ మేమి.

అమృతామలక తైలము.

ఇది యేమి జేయగలదు.

తలపోట్లను, తలనొప్పులను, మొదడునండలి వేడిమిని, అన్ని విధములగు తలనొప్పులను, నిజముగ అనేకులకు మాన్పినది. విద్యార్థులకు యోచనా పరులకు ప్రాణమిత్రము.

వెల బుడ్డి 1-కి రు. 0-12-0. బుడ్డి 12-కి రు. 8-0-0.

ప్యాకింగుపోస్టేజి వేరు.

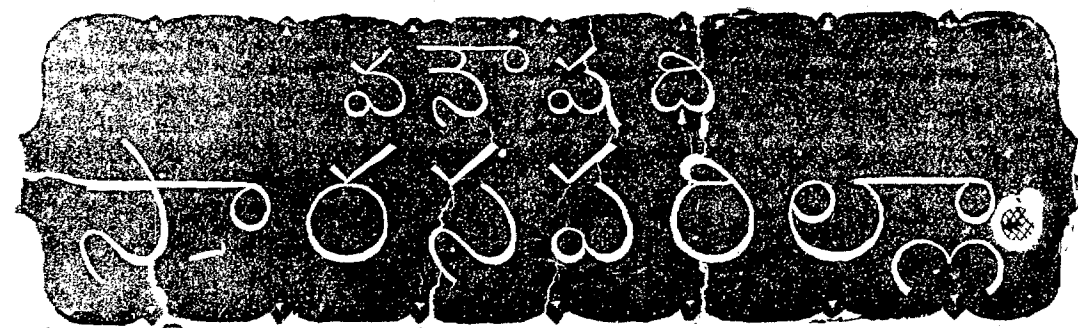
కోరువారికి క్యాటలాగు లుచితము.

వైద్యరత్న పండిత. డి. గోపాలాచార్యులు,

ఏ. వి. యస్., ఏ. యమ్. బి.,

ఆయుర్వేదాశ్రమం, మదరాస్.

అధికముగా కోరువారు సమీపముగ రైలు స్టేషన్ దెలుపవలెను.

ఇది దేహమునందుబుట్టు నెత్తురుగడ్డలను మరియు సకల చర్మరోగములను బాగుజేయును. కీళ్ళపొట్లు, పాతవాయువుపొట్లు, రసపట్లు, రక్తవికారమువలన గలిగిన అన్నిరోగములను దీనివలన నయమగును. ఇది చర్మమునకు కాంతినిగలిగించును. నాడితంతువులకు శుష్పినిగలిగించును. నెత్తురును శుద్ధిపఱచి వృద్ధిచేయును. దీనివలన శరీరమునకు బలము, ఆరోగ్యము కలుగును. ఒక సీసామందును వాడిన తోడనే శరీరములో నొకవిధమైన మార్పు గనుపించును. రెండుసీసాలు వాడిన తోడనే శరీరము బాగుపడును. సీసా వెల రూ. 1-4-0.

డాక్టరు డి. బి. సావంత్, ౧౪౪. ఫననవాడి. నం. ౨. బొంబాయి
Dr. D. B. SAVANT, No. 144 Fanaswadi, No. 2. Bombay.

పొగయోడల రాక పోకలు.

చెన్నపురి నావాగ్రయమునం దున్నవి.

1914 సం. జూలై నెల 17 వ తేది

ప్రముఖ పేరు.	బయల్ దేశీయ సలము.	తేది.	పోయేడి సలము.	తేది.
బ్రాహ్మన్	కలకత్తా	11 జూలై	కలకత్తా	17 జూలై
హాక్ గ్రాహమ్	లివర్ పూలు	11	కలకత్తా	20
బ్లీమూర్	కలకత్తా	12	కలకత్తా	—
హాల్డిస్	సింగపూర్	14	రంగూన్	17
ఎడ్వినా	వాగపట్నం	14	రంగూన్	17
రాటన్ ఫెల్స్	కలకత్తా	16	కలకత్తా	17

రానున్నవి.

మజిదారు	బాంబాయి	18 జూలై	కలకత్తా	16
అంకూజీ	కలకత్తా	16	నెటాలి	17
జీరా	కలకత్తా	17	కొలంబు	18
ఎలక్ట్రా	వాగపట్నం	19	రంగూన్	18
ఎక్స్ మా	రంగూన్	20	నెటాలి	18
రాబ్బా	బావా	21	కొలంబు	19
ట్రాసుర్	అస్సన్	21	కలకత్తా	22
కేంబర్లెడ్	లండను	21	కలకత్తా	22
మామిడియ	కలకత్తా	22	లండను	22
టూరా	ట్రెస్	22	ట్రెస్	22
హాల్డర్	బాంబాయి	22	కలకత్తా	22
మక్కిన్	కడలూరు	26	కాకినాడ	23
అంబోటి	నెటాలి	26	కలకత్తా	26
మంగా	లండను	28	కలకత్తా	29
క్లెన్ లెస్	లివర్ పూలు	28	కలకత్తా	29

ఈ తేదలలో కొంచెము మార్పులు.

వాతావరణ నిర్ణయ

1914 సం. జూలై నెల 17 వ తేది

ప్రదేశములు.	జూలై 16 తేదీకి దక్షిణం 8 గంటలకు ఉన్నప్పుడు.	కడలూరు 24 గంటలలో, నీడను ఉష్ణోగ్రత.		వర్ష పాతము.		
		తే. గ్రేడ్	తే. గ్రేడ్	తే. గ్రేడ్	తే. గ్రేడ్	తే. గ్రేడ్
గోపాలపురము	29.522	87.9	78.3	0.12	26.68	12.96
వాల్తేరు	29.594	90.2	75.6	0.06	18.81	9.88
కాకినాడ	29.636	88.8	75.9	0.25	10.52	9.86
బందరు	29.661	98.2	75.3	2.25	9.48	9.89
గుంటూరు	...	98.2	75.9	1.02	7.37	...
నిల్లూరు	29.698	94.7	82.7	...	3.70	4.13
మద్రాసు	29.738	90.9	80.5	...	4.17	5.67
కడలూరు	29.757	91.1	78.7	...	5.14	4.51
వాగపట్నము	29.778	95.5	79.3	...	2.37	4.85
కొలంబూ	29.869	86.7	78.9	...	30.61	31.97
తిరువనంతపురము	29.866	84.0	76.0	...	30.79	30.64
కల్కి	29.869	85.2	74.7	0.28	47.59	57.99
కల్కి	29.847	79.3	74.0	0.23	55.69	68.25
మంగుళూరు	29.826	78.8	72.1	1.90	11.92	67.98
బాంబాయి	29.651	86.8	77.5	0.81	21.39	35.58
హైదరాబాదు	29.648	87.5	72.4	0.02	15.05	9.25
అనంతపురము	...	92.8	75.9	...	3.47	5.26
బళ్లారి	29.705	92.8	75.7	...	2.18	5.76
కర్నూలు	29.718	95.5	77.0	...	4.88	7.84
కడప	29.727	98.5	77.8	...	7.73	7.44
దెంగుళూరు	29.772	79.2	66.5	...	11.44	10.92
కొడైకనాల	22.727	61.3	51.4	...	19.89	16.92
ఉదకమండలము	22.956	57.5	51.2	0.06	17.07	20.90
కోయంబుత్తూరు	29.784	85.0	71.5	...	1.98	6.45
నిల్లూరు	29.782	90.9	76.8	...	7.97	9.13
నెలము	29.810	92.0	74.8	...	10.90	12.09
తిరుచనాపల్లి	29.782	94.1	80.0	...	2.74	7.04
పుదుకోట	29.762	94.0	78.1	...	5.48	7.52
మధుర	29.792	92.5	78.5	...	4.90	7.63
తిరువల్లూరి	...	...	...	...	0.91	5.15

డక్టరులూను, బొంబాయిలూను వాయుభారము తగ్గి నది. రాజధానియొక్క దక్షిణభాగమున గాడ్వూలు అధికముగ నున్నవి. ఈ తరమున గొన్నిచోట్ల పశ్చిమోత్తర ముఖముగా వీచుచున్నవి. కాని, మొత్తమున నీని ప్రచారము పశ్చిమమున కును, నైరుతికిని మధ్యగానున్నది. ఈ తరగతలలో వేడి మి తగ్గినది. దక్షిణమున సముద్రతీర ప్రాంతములలో మజిలీ తగ్గియున్నది. మైసూరులూను, కర్నాటకమునందును, పగటి వేడిమి మామూలునకు తగ్గియున్నది. నిక్కటిరోజున నెచ్చటను 100 డిగ్రీల వేడియైనట్లు. సర్కారులలో రాక్షసులయందును వేడి తక్కువగ నేయున్నది. వాయుమండలము అతియున్నది. మబ్బులుకూడ బాగుగ పట్టియున్నవి. మచిలీపట్నంలో 2.25 అంగుళముల వాన కురిసింది.

నూతన:— తూర్పుతీరమున వాయువు అతియున్నది. పడమటితీరమున వర్ష మురుగులును.
జి. నారాయణస్వామినాయుడు.
వాతావరణ కార్యజ్ఞుడు.

సానీయ, వాష్టియ, వార్తలు.

వేటిరాత్రి 9 గంటలకు విక్టోరియా పబ్లిక్ హాల్ లో బర్మా దేశస్థులు నవీననాట్యమును ప్రదర్శించుదురు. గానము కూడ నుండును.

కొచ్చి సంస్థానమునందలి సంబూరిలు జాయింటుస్టాకు పద్ధతులపై తిరుమారుల నొకశాతమును స్థాపించు నున్నారని తెలియుచున్నది.

కొచ్చి సంస్థానమునందలి ముసలూరు పంచాయితీ సభ వారు తమ గ్రామములో నొక సాహాయ్యపరపతి సంఘమును స్థాపించు బ్రయత్నించుచున్నారు.

సిమ్లా కాలూర్లు మిదనుండి ధార్మికోచే, కుమార హత్తే స్త్రీమణుల మధ్యను బుధవారము రాత్రి నైలువే రోడ్డు కొట్టుకొని పోయినది.

టపాలు బండి మరియొక దానికి మార్పుచుచున్నది.

సాగరి రాజ్యాధిపేక సందర్భములో గౌరవాత్మక ముగ కలకత్తాలో నొక స్వాగత మర్పింపబడును. ఇందుకై సర్వదేవుడు భానుగారు నిన్న సిక్ఖానుండి కలకత్తాకు బయలుదేరిరి.

భగవత్కథా ప్రసంగసభ:— శ్రీపతి ఆదివారము సాయంకాలము 7 గంటలకు లొండమండలము హైస్కూలు లో పండిత లక్ష్మణా చార్యులుగారు భగవద్గీతో పన్యాస ము గావించెదరు.

ఆదివారము పంచొమ్మిదవతేది సాయంత్రం 4-15 గంటలకు శంబుకెట్టిపేడి 307 నంబరు ఇంటిలో నేలము ధనము సరస్వతీ సంగీత కాలవారి యాదరణకైంద జలతరంగనాట్యము జరుపును.

దక్షిణ హిందూదేశ బ్రహ్మసమాజము:— శ్రీపతి ఆది వారము సాయంకాలము 6 గంటలకు అన్నాపిళ్ళేపేడిలోని సమాజమందిరమున కొటంరాజు పున్నయ్య పంతులు గారు ఉపాసనము భక్తినిగూర్చి ప్రసంగము చేయుదురు.

బళ్లారి సిరిగుప్ప మార్గమున నొక బ్రాహ్మణ కుటుంబము మిదను దొంగలపడి రూ 5000 విలువగల సొమ్మును దోచుకొని పోయిరి. కాలమానానికి సరిగా లేనందున దొంగలు దోపిడి యధికముగా వచ్చునను భీతి ప్రజలకు గలుగుచున్నది.

శేపు 18వ తారీఖు రాత్రి 10 గంటలకుండి ఎల్లండి 19వ తారీఖు ఉదయము 5 గంటలవరకు యాక్రింది ప్రదేశ ములలో నున్న నీటి మళలనుండి నీరు రాదు. తండ్రియారు పేట, జుట్టిలూరు, పొరకవాకము, ఎగ్గురూరు, వేవేరి, చింతా ద్రిపేట, తిరువల్లికేణి, మైలాపూరు.

శ్రీ నివాసుగారి జన్మ దిన మహోత్సవము 14 వ తేదిని జరుప బడినది. ఫలక నామా రాజమందిరమునందు 120 మంది గొప్ప వారికి మంచివిందు చేయబడినది. విందు నారగించుటకు రెసిడెంటు మెదలగు గొప్పవారు వచ్చి యుండిరి. రాత్రి సృష్టి వాక్యాది విశేషములతో నానంద కరముగ జరుప బడినది.

హార్దింజి దొరసాని మరణమునకై చింతిల్లుచు ఆంధ్రీ పత్రికా కార్యాలయమునుండి పంపిన తంత్రీవాక్యకై హార్దింజి ప్రభువు ప్రయితేలు కార్యవర్గముండి. శ్రీ 0 ది సమాచారము వచ్చినది:— ద య తో మీరు తంత్రీములమున కనుపరచిన సానుభూతి కెంతయు రాజప్రతినిధి కృతజ్ఞులు.

ఈ నెల 14 వ తేది వాట్సాక్స్ కోడ్డులో ట్రామ్ క్రింద పడి 5 లేక 6 సంవత్సరములు గల శూద్రచారిక మృతినిొందిన దని తెలియవచ్చినది. ట్రాంబండ్లవలన నిట్టి యపాయములు తఱచుగా గలుగుచున్నవి. ట్రాంబండ్ల నడుపువారు ఎక్కువ హెచ్చరికతో నుండుట బాగు.

ఫీల్డిక్ ఎన్ డెవర్ సానెటి:— శ్రీపతి ఆదివారము 19వ తేది మొదలు ఆగష్టు 23వ తేది వఱకు సుంకురామ కెట్టిపేడిలో సమాజమందిరమున ప్రతి ఆదివారము ఆ స్థికమతవిషయ కోప న్యాసములియ్యబడును. శ్రీపతి ఆదివారము కె. వైకుంఠరావు లి.వి గారు “మతవిశ్వాసమునకు ప్రమాణము” అనుట గూర్చి యుపన్యాసించెదరు.

శేపు (18-వ తేది శనివారము) మధ్యాహ్న తృతీయము 3 గంటలకు, ఆంధ్రసాహిత్య పరిషత్ కార్య సానమున గార్యనిర్వాహక సభ జరుగుటకు దీర్ఘములపడినది. అందు క్రొత్తసభ్యులను తేర్చుకొనుట, చందాలనీయని సభ్యులను దీసివేయుట, నిఘంటు నిర్వాణమునకు దగిన యేర్పాటులు చేయుట, తత్కాలము దశశ్యముగా దోచిన యితర కార్యములు నెరవేర్చబడును.

జూలై 11 తేదితో అంతముగువారమునం దిండినగా దేశ మునం దీజాడ్యము 395 మందికి తగిలి అందులో 305 గురు చనిపోయిరి. చనిపోయినవారిలో బొంబాయిరాష్ట్రపు వారు 115 గురును మద్రాసు వారు 13 గురును వంగదేశమువారు 9 గురు విహార ఒరిస్సాలవారు 5 గురు సంయుక్త రాష్ట్రములవారు 4 గురు, పంజాబువారు 26 గురును, బర్మావారు 101 గురు, మైసూరువారు 27 గురు, రాజపుత్రస్థానపు వారు 6 గురు, కాశ్మీరమువారు 6 గురు గలరు.

మెద్వెస్టీ విశ్వాధివేతనము:— ఆమెరికాలూని యూనిటేరియన్ మతస్థులచే స్థాపింపబడిన వేతన మీ సంవత్సరము శ్రేకుమర్ల రాజగోపాలరావు పంతులు లి.వి గారికియ్యబడిన దని తెల్పుటకు సంకెనుచుచున్నాము. వెనుకటి పర్యాయమిది కవుకొండల సాంబశివరావు పంతులుగారికియ్యబడినది. ఆగష్టు నెలలో రాజగోపాల రావుగారు ఆమెరికాకు బయలుదేరుదురు. ఆంధ్రులిట్లు రాజగోపాలరావు కన్యకామణి యందే గాక వైశ్విక విషయములందును బ్రవేశించు తెంతయు శుభ మాచకముగనున్నది. అని యొకరు వ్రాయుచున్నారు.

కలకత్తా యూరోపియన్ అట్రెలములోనున్న స్టాన్లూ దొరసానిని ఇరుగు సొరుగుననున్న నడికను నొకరు “ఈ దొర సాని నొక్కడు, ఎన్నడును జీతమియ్యదు. అందునకే 20 రోజుల లో 17 మంది నొకరు మారివారని” యితరులకు చెప్పసాగెను. అందువలనామె కిర్యాగుచేయగా మేజిస్ట్రేటు కామెంట్ గారు విచారింపి కిర్యాది మూడు వారములనుండి నొక్కరులే నానా బాధలుపడినదనియు, మద్రాసు అట్లుచెప్పట తప్పనియు చెప్పుచు 20 రూపాయల జరిమానాను విధించిరి. రూపాయలిచ్చు కొనలేకున్న ఒకవారము సామాన్యతెదనిరి.

గ్లిక్ వాస్ట్ గారు:— ప్రస్తుతము ఎడ్వోకేటలం కళాశాలా ధ్యక్షులుగనున్న వాస్ట్ గారు మదరాసు వైయ్యు పత్రికకు సంపాదకులుగ నేమింప బడిరి. వీరు శ్రమపని మానకొని వచ్చు సందర్భమున నాకలాశాలా విద్యార్థులు వీరిగౌరవాగ్గ మినెల 13 తేది సాయంకాలము రాజమంకిటలకు శ్రీ రామకృష్ణగారి యాధిపత్యముకైంద నాకలాశాలా భవనమునం దొక సభ జరిపి వీరుగొలుపు మచ్చనపత్రిక సమర్పించిరి. ఆతేది నా నగర వాసులలో ప్రముఖులును, రాజకుటుంబములు నేతత్వభవలం కరించి వాస్ట్ గారిని గౌరవించిరి. మన్నన పత్రిక చదువబడి పారిపోషిక మొనగబడిన యనంతరము వాస్ట్ గారు సయుక్త కముగ నత్తర మొసగిరి. దొరగారిని గొనియాడుచు మలయాళమున శ్లోకములు క్రుతపరుచబడినవి. పత్ని సమేతము వాస్ట్ గారును, సభాధ్యక్షులను వహించిన రాజ్యవర్గ గారును మూలాలంకృతులుగ జేయబడినపిదప వందన సమర్పణములతో సభ ముగిసెను.

శ్రీ కళాశాల.

చెన్నై ప్రభుత్వ పాఠశాల.

మద్రాసులో శ్రీ లక్ష్మీకళాశాల స్థాపించిన కళాశాల పని మొన్న 11 వ తేదీన మంగళవారమునాడు ప్రారంభమైనది. ఆంగ్లో ఇండియన్లు, క్రైస్తవులు, హిందువులు కలసి మొత్తము 84 మంది విద్యార్థి నలు మొదటిగోజున నే ప్రవేశించినారు. ఈ 84 లో 8 మంది బ్రాహ్మణులు, 3 ముస్లిములు, ఇక్కిన వారు క్రైస్తవులుగాని, ఆంగ్లో ఇండియన్లుగాని యొయున్నారు. ఈ కళాశాలకు మిస్ ట్రెస్ లోయరు యూజినియస్ యువలి ప్రెసిడెంటు. మిస్ మేయర్స్ అను నామె సహ యోజాధ్యాయిని. తక్కినాశ్రమము బోధించుట కొక పండితుని ఏర్పరచినారు. దేశభాషలు నేర్పుటకుగూడ ఏర్పాట్లు చేయబడినవి.

ఈ కళాశాల ప్రస్తుతము రెండవతరగతి కళాశాలగ నుండును. ఈ సంవత్సరము ఇంటరుమీడియేటు మొదటి క్లాసు నెట్టినారు. వచ్చే సంవత్సరము రెండవక్లాసు నెట్టబడును. ఇంగ్లీషు, దేశభాషలు, లాటిను, సంస్కృతము, ఫ్రెంచి, భాషలును, ప్రాచీన, పీన చరిత్రలు, తర్కము, నేర్పబడును. ప్రకృతిశాస్త్రములు (అనగరసానున, పద్యావిజ్ఞాన, వృక్ష, జీవ, మొదలగునవి) నేర్పుకొన దలచువారు ఆయాశాస్త్రము లు నేర్పుకొనుటకు ప్రెసిడెన్సీ కళాశాలకు వెళ్ళుచుండ వలయును. మిస్ మేయర్స్ వారసాని ఇంగ్లీషుభాషాతమలు చెప్పెను. ప్రెసిడెంటు ఆక్స్ ఫర్డు సంస్కృతకళాశాలలో పట్టపక్షి లు పొందెనది. ఈమె చరిత్ర, బోధించును. ప్రెసిడెన్సీ కాలేజీ పండితుడు తక్కిన బోధించును. ప్రెసిడెన్సీకాలేజీ మర్యాదలను పండితుడే యీ కళాశాలలోని బాలికలకు మర్యాదలను, సంస్కృతము బోధించును. అరబ్బీ ముల్లా వారిపుస్తకములను వారిన యథా. సీ. నమ్మవారు గారు అరబ్బీము చెప్పెను. తెలుగు, కన్నడము, ఫ్రెంచి, లాటిను భాషలు నేర్పుటకు గూడ ఏర్పాట్లు చేయుచున్నారు. బందరు, కర్నూలు, సికింద్రాబాదు, బల్లారి, నెల్లూరు, ఒంగోలు, ఎర్రకాడు, చెంగళూరు, మదరాసులనుండి కళాశాలలో చేరుటకు విద్యార్థి నలు దరఖాస్తులను బంపినారు. బాలికాభావకాలలకు ఆర్టింగు ఇనస్పెక్ట్రీసుగనున్న శ్రీవా సమ్మగారి కుమార్తె, ఇదివరకు కొచ్చి దివానుగనున్న రావు బహదూర్ నెలలి పట్టాభిరామరావుగారి కుమార్తె. పురుకోట సంస్థానములో విద్యార్థి కాకుటై రెడ్డరుగనుండి పంపెనుపుచ్చ కొన్న యన్. నారాయణస్వామి అయ్యగారు కుమార్తె. ఎక్కి నాల్గవో ఇంగ్లీషుగ నున్న ఆర్. ఏ. శ్రీనివాస అయ్యగారి కుమార్తె, వెంగళూరు పెద్దలెలుకొయలు నూపరింబెంబెంబుగ నున్న సి. పొన్నగారి కుమార్తె, వెంగళూరులో అడ్వకేటుగ నున్న వై. పొన్నయ్యగారి కుమార్తె, ఇంక ఇతరులను ఇప్పుటి కళాశాలలో చేసినారు. ఈ కళాశాలలో విద్యార్థి నల భోజనమునకును, నివాసమునకును, వసతులు, ఏర్పరపబడినవి. బ్రాహ్మణ ముత్రియ వైశ్య, శూద్రబాలికలకు వంటచేయు టకు బ్రాహ్మణశ్రీ నియమింపబడినది. ఆంగ్లో ఇండియన్ లకు, క్రైస్తవులకు, నారివారి కనుకలములకు సదుపాయములు చేయబడినవి. ఈ కళాశాల ప్రతిరోజు ఉదయము 10 గంటలకు ప్రారంభమై సాయంకాలము 4 గంటలకు మాసివేయబడును. సుధ్యాక్షరము 1 గంట మొదలు రెండు గంటలలోపుగ ఫలాహారములు చేయుటకు నెలనియ్యబడును. ప్రస్తుతము కళాశాల నీచిగోడ్డన దక్షిణముగనున్న ఒక బంగళాలో నెట్టినారు. శాస్త్రముకు భద్ర మే ప్రదేశములో కట్ట వలయును విషయము ఇంకను ఆలోచనలో నున్నది.

గవర్నరుగారు దర్శించుట.

14వ తేదీన 12½ గంటలవేళ విద్యార్థి కాకుటై ఆర్టింగు రెడ్డరుగనున్న ఆర్యుల్ శే. హెచ్. ప్రేమగారితోను, తమ అంగ రక్షకుడు కె.కె. కమాంజ్ గారితోను కలసి వెంటాండు ప్రభుగారు కళాశాలను దర్శించిరి. డిలాహి దొరసానివీరికి స్వాగతమిచ్చి కళాశాలలోని గదులనుగూడ చూపించినది. కళాశాల భవనమును జూచి వచ్చుచు గారు చాల సంతోషించి నారు. వారికి విద్యమందుల అభిమానము నెట్టెడిపుడు ఈ కళాశాల మంచి అభివృద్ధిలోనికి వచ్చుననియు, బాలికలు చాలమంది ఈ కళాశాలలో భోజనమునందు చెప్పిరి. గవర్నరుగారు ఆంగ్లంబునప్పు కళాశాలలో పండి తరువాత మోటునుండివై వెళ్లి గవర్నరు మెంటుభవనమునకు వెళ్లిరి.

చెన్నై కొండ నవ్ మేజిస్ట్రేటు.

లంచము పుచ్చుకొనుట.

బల్లారి జైల్లో కొందఱు విచారణ.

అనంతపురము జిల్లాలో చెన్నై కొండయందు సబుమేజిస్ట్రేటుగనున్న వేదం పద్మనాభ అయ్యగారు నాకేసులో లంచముపుచ్చుకొనినట్లు. నేరము మోపబడి ఇండియన్ పీనల్ కోడు 161 క్లెక్సు నుండి బల్లారి సెషన్సుకోర్టుకు విచారణ నిమిత్తమై పంపబడినది. ముద్దాయిపక్షమున చెన్నై పురిలో బారిస్టరుగనున్న జె. సి. ఆదమ్ గారును, కడపనివాసులగు సి. రామచంద్రరావుగారును పనిచేయుచున్నారు. ఈ విచారణ 10 వ తేదీన బల్లారిలో ప్రారంభమైనది. పట్టికు ప్రాసిక్యూటరు గారు కేసును ప్రారంభించుచు నిట్లు చెప్పిరి:—

కేసు, ఆతనిసోదరుడు కింగప్ప మీదను నింకనుటికొం దట మీదను ముద్దాయియొద్ద నొక ఫిగ్యూరు దాఖలుచేయ బడినది. కడపకు సంవత్సరము ప్రాసిక్యూషను పక్షము సాక్షు లను విచారించినపిమ్మట నూరు రూపాయల లంచ మిచ్చుకల నినదనియు, తేనియెవల ఖయ్యు వేసెననయు, ముద్దాయి కేసుకు తెలియజేసెను. కేసు యీ ప్రకారముగా సామ్యిచ్చి బాహువువై విచారణయొద్దను. కొన్ని వాయిదా లయినతరు వాత విచారణపూర్తియై తీర్పుమాత్రము చెప్పవలసి యుండెను. ఫలాహారము తీర్పుచెప్పబడునని ముద్దాయి వాయిదావేసెను గారి, ఆ ప్రకారము చేయక రెండుమూడుసార్లు తిరిగి వా యిదావేసెను. ఇట్లుండగా, జనవరి 6 వ తేదీన ముద్దాయి కే సును, కోర్టు గాము మునము నరసరెడ్డిని పిలువనంపి, కేసునూ వయ్యదనియు, 301 రూపాయలిచ్చిన గాని కనలి కెట్టుటకు పిలువదనియు, చెప్పెను. తుదకు కేసు 200 రూపాయలిచ్చు టకు సమాధానపడెను. తరువాత, జనవరి 7 వ తేదీన కేసు 100 రూపాయలు కనూబుచేసి, మిగిలినదానిని పోగుచేయ జాలక పోయెను. ఎన్నివార్లుకో తిరిగెనుగాని యెవరును నీతి నికి సహాయపడలేదు. చివరకు 301 లోక విగిలిన 100 రూపాయల క్రిందను బంగారపు అడ్డగెలు తీసికొని యియ్యదలచెను. కేసుయు, నరసరెడ్డియు, సీసామ్మబట్టుకొని మేజిస్ట్రేటు యింటిదగ్గరకు వెళ్లి, బయట నిలువబడిరి. కొంత సేపటికి బంగారపు వచ్చి పీడిద్దటను లోనికి దీసికొని పోయెను. అంతట కేసు 100 రూపాయలనిచ్చి, తక్కిన సామ్మ దొరకెడికాదనియు, నెట్టుయినను రక్షింపవలయు ననియు, వేకుకొనెను. ఎంత మొత్తుకొనినను, మేజిస్ట్రేటు గారి కి దయగలిగినది కాదు. 200 రూపాయలిచ్చిన గాని లాభము లేదని గట్టిగా చెప్పెను. విధిలేక నరసరెడ్డియొద్దనున్న అడ్డగె లను సమర్పించెను. మేజిస్ట్రేటుగారి కేసుకు పుచ్చుకొని త్రిప్పి చూచి, యిది నాకక్కరలేదు. తీసికొనిపోయి దమ్మునే తెచ్చి యియ్యవలసినదనిచెప్పిరి. తక్కినవారురూపాయలను మాత్రము మెదకు చుట్టుకొనునట్లయ్యి మూటగట్టి మంచముమీదపెట్టెను.

మేజిస్ట్రేటుగారు కేసును జరుగుచున్న వ్యవహార మంతయు పోలీసు డిప్యూటీ నూపరింబెంబెంబు గారి కెట్లో తెలియవచ్చి, యీయడ వెంటనే సబ్ కలెక్టరు కలెసిగారి దగ్గ రకుబోయి కథయంతయు సరిస్తరముగా తెలియజేసెను. అంతట, పీరిపురు నారాత్రి బయలుదేరి తిన్నగా సబ్మేజిస్ట్రేటు యింటిదగ్గరకు పోయి బయట నిలువబడిరి. కొంతసేపటికి మేజిస్ట్రేటుగారి బంగారపు బయటకువచ్చెను. ఆతనిపిలిచి, నర సరెడ్డి కేసు యున్నారా? అని యడిగిరి. మెట్టమొదట నరకు యెగుడు దిగుడు జవాయి లిచ్చెను. ఇంతలో సబ్ మేజిస్ట్రేటుగారే బయటకువచ్చిరి. సబ్ కలెక్టరుగారును, డిప్యూటీ నూపరింబెంబెంబు గారు ఆయనదగ్గరకుబోయి లోపల నెవరున్నారని యడిగిరి. మొదట నెవరులేరని చెప్పెనుగాని పిమ్మట లోపల నిరువురునువచ్చు లున్నారని యొప్పుకొనెను. సబ్ మేజిస్ట్రేటు లెలుపుబడితర తరువాత నీమరువచ్చున సబ్ కలెక్టరు గారును, డిప్యూటీ నూపరింబెంబెంబు గారును చూచిరి. కేసు జరిగిన వృత్తాంతమంతయు సబ్ కలెక్టరుగారికి చెప్పెను అంతట సబ్ కలెక్టరుగారును, డిప్యూటీ నూపరింబెంబెంబు గారును నిరువురులోలికిపోయిరి. సబ్ మేజిస్ట్రేటు మంచముదగ్గరకు పోయి దానిమీదనున్న 100 రూపాయలముటును దీసి సబ్ కలెక్టరుగారి కిచ్చెను. తక్కినట్టిగా దీనిలో 100 రూపాయ లుండినవి. కేసు నరసరెడ్డి చెప్పినసంగతులను సబ్ కలెక్టరుగా రచ్చటనే వ్రాసికొనిరి. పీరిపురు నిచ్చిన యొకడుహామరును నూరు రూపుకొనిరి. ఆయననూ సబ్ కలెక్టరుగారు అంత పుకము ప్రెట్టి జరిగిన కథనంతయు కలెక్టరుగారికి తెలియ జేసిరి. ఈ కేసుయొక్క ప్రారంభ విచారణను అనంతపురమున

సబ్ డివిజన్ మేజిస్ట్రేటుగారు జరిపి ముద్దాయిని జైల్లోబిర్దు కు పంపిరి. ఇది కేసుయొక్క కథ.

సబ్ కలెక్టరుగారి సాక్ష్యము.

ప్రాసిక్యూషన్ పక్షమున ముందుగ చెన్నై కొండ సబ్ కలెక్టరు కలెసి. వి. సి. ఎస్. గారు విచారించ బడి యిట్లు సాక్ష్యమిచ్చిరి:—

ముద్దాయి చెయుచుండిన రాయవారము గూర్చి జనె వరు 7 వ తేదీన డిప్యూటీ నూపరింబెంబెంబు కలసి వింటిని. ఆరాత్రి డిప్యూటీ నూపరింబెంబెంబు ముద్దాయి యింటి యొద్దకు ముందుగబోయి ఒకచెట్టుక్రింద నిలుచుండెను. కొంత సేపటికి ముద్దాయిబంగారపు ఒకడు బయటకువచ్చెను. లోపల నరసరెడ్డి యున్నాడని నేను వానినడిగితిని. దీనికెదురు సరి యొక సమాధాన మియ్యలేదు. ఇంతలో ముద్దాయియే లోపలి తలుపువేసి, వసారాలోనికి వచ్చెను. అంతట నేనును, డిప్యూటీ నూపరింబెంబెంబును గలసి ముద్దాయి నిలుచుండిన వసారా లోనికి పోయి లోపల నెవరైన మువ్వలున్నారా యని ప్రశ్నించితిమి. ముద్దాయి యెవరులేరని చెప్పి సంతోషంప సాగెను. అట్లయిన మేము లోపలికి పోయిమాడ వచ్చునా యని యింటిని. దీనివై నరకు లోపల నిరువురు మనుష్యు లున్నారని చెప్పెను. ఇంతలో నొకడు ముద్దాయివలన విచా రింప బడుచుండినవాడు కాదా యని యింటిని. అవునని యితిడు జవాబిచ్చెను. అట్లయిన వారిని పిలుపుచుంటిని ముద్దాయి అంతట తలుపు దీసెను. లోపల నిర్దరునువచ్చెను జూచితిని. మీ వేల్లే మని యడుగుగా కేసు వచ్చి యొకడును, నరసరెడ్డి అని మతియొకడును చెప్పిరి. తరువాత డిప్యూటీ నూపరింబెంబెంబువల్ల కాగితములను సిరబుడ్డి కల మును దెచ్చెను. కేసు నరసరెడ్డి చెప్పిన సంగతులను వ్రాసి కొంటిని. కొంతకాలము క్రిందట 100 రూపాయల నిచ్చితి ననియు, నింకను రెండు వందలు ముద్దాయి యడిగినాడనియు, దీనిలో 100 రూపాయలు మాత్రము దొరకెడిండున ఆమెల్ల మిచ్చి మిగిలిన దానికి బదులుగా బంగారపు అడ్డగెల నిచ్చితి ననియు, కాని ముద్దాయి అడ్డగెల నిచ్చివేసి రూపాయలనే తెచ్చియిచ్చుని చెప్పినాడనియు, కేసుచెప్పెను. నరసరెడ్డి కూడ నీసంగతులను బుజువుపజుచెను. వీరు చెప్పిన సంగతులు వ్రాసికొనిన పిమ్మట, పీరివేసిన సవాల్ వేసిన వేయవచ్చునని ముద్దాయికి చెప్పితిని. ముద్దాయి ఏమియో కొన్ని ప్రశ్నలు వేసెను. కేసు బంగారపు అడ్డగెలను దెచ్చి నాకిచ్చెను సాక్షికి రూపాయల గుడ్డముటును, అడ్డగెలను కోర్టులో చూపగా 7 వ తేదీన ముద్దాయి యింటిలో జూచినవానివలెనే యున్నవని చెప్పెను. ఈ డబ్బెక్కడిదని నేను ముద్దాయి నడిగితిని. తన వదిన దగ్గరనుండి వచ్చినదనియో, పంపవల సినదనియో, చెప్పినాడు.

సరస్వతి.

దశమప్రకరణము.

సరస్వతి యింటికివచ్చి తెలిసినములయ్యెను. ఆమెయం దు మునుపటి యుత్సాహము కానరాదు. ముఖచంద్రుడు చిరు నవ్వువేస్తెలలు కాయుట లేదు. ఆమె ప్రతిచర్యయందును మార్పు కన్పడుచుండెను. ఎవ్వరితోను మాటలాడుట కిష్ట ప డుటలేదు. స్నేహితు గాండ్రతో వైతము నిష్టాగోష్ఠి చేయుట లేదు. నివాహారములకు నియములేదు. బంటరియై యెవ్వడు వేదియో యోచించు చుండును. నానాట శరీరమున రక్తముం సములు కన్గి శక్తి డీనియగుచుండెను. నవనవలకు తమలార వనివాడి సాలిపోయియుండెను. సరస్వతి యంతకంతకు చిక్కి సగమై చివరకు మంచముపట్టెను.

సరస్వతి యస్వస్థతను జూచి మొదట మొదట కలా శాలయం దాచు విక్రా తిలేని విద్యార్థిశ్రమచేయుటవల్ల ననా గోగ్యము కలిగిన డేమోయని యల్లమములను స్నేహితులను దలంచి యుండిరి. కాని కొన్ని దినములు గడచుటయు నదిదేహ రుగ్మత యని నిర్ణయించుకొని యావధిపంచాయలు చే యించుచుండిరి. వాని వల్లను నేమియు గణము కన్పింపక పోవుటచే నది యేమోయని భీతిల్లి సాగిరి కాని యామశుభర కార్యమునకు గారణము నూత్రము గ్రహింపజాలలేరి. తనకు బాధయెడెయి లేదనియు వాస్తవము లేనియు దన వ్యాధిని గుర్తుజాలవనియు గాలక్రమమున నాగోగ్యమయ్యె లభించు ననియు దనవై వృథాశ్రమపడవలదనియు వ్యాధి తప్పేమి నేనుమకో యను భయము వలదనియు నీర్వహణ సంగత్యించిన నది కాకతీరదనియు సరస్వతి యల్లమములకు బోధించుచు

భక్త్యము గలవారముడను. ఒక్కొక్కప్పు డామె చెప్పెను ప్రాణవాక్యముననే వాంఛిత ఫలమును పొందవలయును అని చెప్పెను. సాధులు సాక్షాత్తుగా నున్నప్పుడు భక్తి యిప్పుడెంతయు శోభింపవలెను అనియు చెప్పెను.

భక్త్యము గలవారముడను. ఒక్కొక్కప్పు డామె చెప్పెను ప్రాణవాక్యముననే వాంఛిత ఫలమును పొందవలయును అని చెప్పెను. సాధులు సాక్షాత్తుగా నున్నప్పుడు భక్తి యిప్పుడెంతయు శోభింపవలెను అనియు చెప్పెను. భక్త్యము గలవారముడను. ఒక్కొక్కప్పు డామె చెప్పెను ప్రాణవాక్యముననే వాంఛిత ఫలమును పొందవలయును అని చెప్పెను. సాధులు సాక్షాత్తుగా నున్నప్పుడు భక్తి యిప్పుడెంతయు శోభింపవలెను అనియు చెప్పెను.

జనరలు హ్యాండగారు

సమస్తములు రాలెను. హృదయమైన యామె మోము చూచినతోడనే సరస్వతికిని దుఃఖము పోరలి పోరలి రాసా గెను. వారి యిరువురి దశమ జూచి యెల్లరును గంటఁ దడి వెట్టుచు భిన్నులై మిన్నక చూచుచుండిరి.

ఆంధ్ర గ్రంథ భాండాగారములు

హైదరాబాదు రాష్ట్రము.

చివురు ఆపస్త్యశాస్త్రి గారిట్లు వ్రాయుచున్నారు:— ఆంధ్రదేశ గ్రంథ భాండాగార సంఘ కార్యనిర్వాహకులు కృష్ణాజ్ఞా డింగుటూరు గ్రామముందున గార్యనిర్వాహక సభ నేర్పరచి యందు నీ యవసరాభ్యయ (నైజాం దేశము) నందు గ్రంథ భాండాగారముల దర్శించి వానిచరిత్రములు వ్రాసి పంపుటకును లోపాలోపముల సరళింపటకు సహాయ గహితోపాయముల జెప్పుటకును, నూతనగ్రంథ భాండాగారముల నెలకొల్పవలయు సోత్సాహ పరచుటకును, నన్నెన్ను కొనినట్లు గ్రంథ భాండాగార సంఘ కార్యదర్శిగారు వ్రాసిరి. అందువై నీ గ్రంథాలయములలో గొన్నిటిని దర్శించితి.

ఆంధ్రకల్పవల్లి, ధర్మపుస్తక పత్రికా పతకశాల. కింద్రావాదన నిది 1913 సంవత్సరము జనవరి నెల 26 తేదీని స్థాపింపబడినది. ఇది కలానుగూడెనునకు సమీపమున నుండు రాజా మొదల్యారుగారి వీధిలో నున్నది. స్థాపించినదొరమొదలు క్రమముగా వృద్ధికి వచ్చుచున్నదని వ్రాయుట కెంతయు సంతస మగుచున్నది. దీనియందు రమారమి 300 గ్రంథములు కలవు. 22 పత్రికలు వచ్చుచున్నవి. మొత్తము మీద నీలో జరుపుటకు దినమునకు 10, 15 మంది వచ్చుచున్నారు. ఈయాంధ్రకల్పవల్లియందు పాఠకుల జాలనాద కణము కలదు. ఈ వైశామ్యములలో బ్రతుకుముగా నుండెడి ధర్మపుస్తక పత్రికా పతకశాల యిదియే. ఈ సమాజమునకు న్యాయవాదులు, పండితులు, స్త్రీయంతలు, ధీయంతలు, భిక్షువులు, కార్య నిర్వాహకులుగా నున్నవారు. దీనికి స్వగృహమును గట్టుటకై ప్రయత్నించుచున్నారు. ఈ విషయమున భాషాభిమాను లందరు ధనసహాయము జేయదగియున్నది. కార్యదర్శులు, కార్యనిర్వాహకులు, మిక్కిలి శ్రద్ధ వీసికొని చక్కగా నడుపుచున్నారు. వీరు భాషా విషయక సభలు జరుపుటకు కడుంగు నేనుచున్నారు.

సంస్కృత కలానందము. ఇది స్థాపించి సంవత్సరము కానచ్చినది. ఆయన నిది వృద్ధికి రాగలవలయు మంచి ప్రయత్నముల జేయుచున్నారు. ఇది సుబ్రహ్మణ్య బాబున నున్నది. దీనియందు రమారమి 200 గ్రంథములు కలవు. ఏకగ్రంథ భాండాగార కార్యనిర్వాహకులు యువకులు. వీరు మిక్కిలి యుత్సాహముతో బని జేయు చున్నారు. ఈ భాండాగార నామధేయము వలన సంస్కృతము నభివృద్ధి పరుపవలయునను నుద్దేశమున్నట్లు తోచెడిది. దీనికి దగినట్లు గ్రంథాలయమును సంస్కృతగ్రంథములెక్కువగా నున్నవి: సంస్కృతమునకు నుండునొక ప్రతికాదాదెప్పించుచున్నారు. ఈ యుద్దేశము సుస్పష్టము. స

స్వగృహము నభివృద్ధిజేయు సమాజములెక్కువగాలేవు. కావున దీనిని కట్టి నట్లుంటే సంస్కృతము నభివృద్ధి పరుచుచుండెలగునాద వృద్ధికి దీనికిని సావలయున. దీనియందు దిలకులను గూడ ధర్మముగా నుండు నీయాలెరు. దీనియందును భాషా విషయక సభలు జరుపుచున్నట్లు కనుపడును.

హిందూ యాత్రాసంఘము. ఇది 1912 సంవత్సరమున స్థాపింపబడినది. దీని కార్య నిర్వాహకులు భూమకొట్ల రాధాకృష్ణమూర్తి, ఈ కార్య నిర్వాహక కమిటీలో దీనికై పాటుపడుచున్నారు. దీని యందు రమారమి 200 గ్రంథములు కలవు. మొత్తముమీద నీ సమాజమునకు 15 మంది చదునటకు వచ్చుచుందురు. ఇదిగ ను భక్త్యముగా జరుపనిచ్చెదరు. ఈ భాండాగారము వారు వాల్మీకిశాల నొక్కటి నెట్టియున్నారు. కట్టలు 5 గురు మాత్రముకలవు. ప్రతి మాతా వృద్ధియు ప్రయత్నించుచున్నారు. ఇది రిజిస్ట్రేషన్ బాధ్యతను పోషించుచున్నది. వీరుగూడ భాషా విషయక సభలు జరుపుటలేదు.

సరస్వతి సమాజము. ఇది రిజిస్ట్రేషన్ బాధ్యతను పోషించుచున్నది. దీని కార్యనిర్వాహకులు భూమకొట్ల రాధాకృష్ణమూర్తి, ఈ కార్య నిర్వాహక కమిటీలో దీనికై పాటుపడుచున్నారు. దీని యందు రమారమి 175 గ్రంథములు కలవు. దీనిలో జరుపుటకు దినము మీద 10, 12 మంది వచ్చుచుందురు. దీని కార్యనిర్వాహక కమిటీలో నొక్కటియున్నది. దీనియందు దిలకులను కలదు. కార్యనిర్వాహక కమిటీ ప్రయత్నించుచున్నట్లు కలదు. భక్త్యముగా జరుపనిచ్చెదరు. ఈ భాండాగారము వారు వాల్మీకిశాల నొక్కటి నెట్టియున్నారు. కట్టలు 5 గురు మాత్రముకలవు. ప్రతి మాతా వృద్ధియు ప్రయత్నించుచున్నారు. ఇది రిజిస్ట్రేషన్ బాధ్యతను పోషించుచున్నది. వీరుగూడ భాషా విషయక సభలు జరుపుటలేదు.

శ్రీకృష్ణ దేశ రాయాంధ్రభాషా నిలయము. ఇది భాషాగ్రంథని ప్రసిద్ధిగాంచిన హైదరాబాదు పురపరంబున 1901 సంవత్సరమున స్థాపింపబడినది. ఇది మిక్కిలి యభివృద్ధిదశలో నున్నదని చెప్పట కేమాత్రమును సంతోషములేదు. దీనియందు రమారమి 1500 గ్రంథములు కలవు. 8 పత్రికలు వచ్చుచున్నవి. పాఠకులు దీనియందభిమానులు కలెరియున్నారు. గాజపాడుకు లెక్కకుకలదు. దీనివిషయమై దీని పుస్తకాగారాధ్యక్షు లధికశ్రద్ధవహించి పాటుపడుచున్నాని నిస్సంశయముగా జెప్పవచ్చును. మూలధనముగూడ నున్నది. దీనికి స్వగృహమును గట్టుటకై ప్రయత్నించుచున్నారు. భాషా విషయక సభలుకూడెట్లు జరుపుటయున్నదు. ఇదిగ ను భక్త్యముగా జరుపనిచ్చెదరు. మనె బాము గాభ్యయనందండు గ్రంథ భాండాగారములలో నిదియే యుత్తము. ఈ భాషా యులు, పండితులు, న్యాయవాదులు, స్త్రీయంతలు, కార్యనిర్వాహకులుగా నున్నవారు. నేనుచూచిన గ్రంథ భాండాగారముల యొక్క చరిత్ర యిది. ఈ గ్రంథభాండాగార కార్యనిర్వాహకులు భాషా విషయక సభలు జరుపుటలేదు. అట్లు జరుపని వారిని జరుపవలయునని కోరుచున్నాను. అందున ప్రస్తుత మట్టి సభ లభ్యపరములుగా నున్నవి. ఎందుకనె? గ్రామ్యభాష కావలయునని కొందఱవారు చవాటలను వ్రాయుచున్నారు. మహాసభలయందు గొప్ప యువన్యాసము లీయ జరుగు చున్నారు. గ్రామ్యభాషను బాతకాలలో గాని గ్రంథాలలో లోగాని, బ్రహ్మపత్రముల కిట్టపడితేమా యేమియు బ్రహ్మజ నములేదు. మరియు మనకు భాషావిషయమై నేర్చుకొనవలసి నదిలేదు. నేర్చుకొనవలసినదెపుడు తేదో యాత్మజన్మసంతో యీగ్రంథభాండాగారముల వలన ప్రయోజనమేమి? గ్రాంథిక భాష నేర్చుకొనవలయున్న నీగ్రంథ భాండాగారములతో బ్రహ్మజన్మకలదు. కాన గ్రంథభాండాగారముల స్థాపించిన వారికి, స్థాపించుచున్న వారికి, స్థాపింపబడు వారికి, భాషాభి మానులకు గ్రాంథిక భాష నభివృద్ధిపరచుటయే ప్రథమ కర్తవ్య ము. కాబట్టియే కాకినాడ, పిఠాపురము, గుంటూరు మొదలగు ప్రదేశములలోనుండు ధీమంతులు సభలజరిపి గ్రామ్యభాష కూడదని నిష్పన్నుగా జెప్పివిద్యార్థులకి కాత్తిర్వారమున బంపు కొనుగట్టు తీర్మానము జేసికొనియున్నారు కానో యవస రాభ్య గ్రంథ భాండాగార కార్యనిర్వాహకముగా! నామధేయ భాషాదయతో విని బట్టిభాషావిషయక సభలను యెప్పుడు గ్రామ్యభాష కూడదని తీర్మానము జేయవలయునని కోరెద.

విజ్ఞానచంద్రికా పత్రిక.

రాబోవు పత్రిక. నెల 25 వ తేదీ శనివారము ఈ క్రింది ప్రదేశముల యందు పత్రిక జరుగును.

మద్రాసు, మింగోలు, కర్నూలు, రాజమహేంద్రవరము, మహాపురము, దెజవాడ, కాకినాడ, విశాఖపట్టణము, గుంటూరు, మచిలీపట్టణము, నెల్లూరు, మనవల్లె, పామరము, బద్వారి.

పత్రికాక్రమము. సాహిత్యము 10 గంటలు తెలుగు 12 గంటలుకలవు. చరిత్ర 12-10 ,, 2-10 ,, ప్రకృతిశాస్త్రము 8 ,, 5 ,, దగ్ధాస్తుదారులందఱు హామీకొట్టుటతో నడువకాలము నకు పత్రికకు రావలయును.

సోమత్యాగ్యద్య.

ఆంధ్రపత్రిక.

ఆనందనామ సం॥ ఆమా॥ బం॥

శుక్రవారము.

మెక్సికో సమస్య.

నడచి నడచి తుట్టుతుడకు మెక్సికో సమస్య జనరలు హ్యూగో యొక్క వివేకముచేతను స్వార్థ త్యాగముచేతను విశేషరక్తపాతములేక కడగాంచ గలిగినది. అతడు ప్రెసిడెంటుపదవిని మానుకొని దేశమునువదలినాడు. ఏమాత్రమును అసంతృప్తి కనుపరపక హ్యూగోరాజ్యాంగసభకు రాజీనామా నుబంపెను. వారును విశేషాభిప్రాయభేదము కను పఱచక దాని నంగీకరించినది. సీనారుకార్యజలు అధ్యక్షపీఠము నధిష్ఠించినాడు. ఈక్రొత్త యధ్యక్షు నేదినవాడు జనరలు హ్యూగోయే. జనరలు కరాం జాయను సంయుక్తరాష్ట్రప్రభుత్వమువారు సీ నిర్వహణను నంగీకరించినారు. ఇటీవల తిరు గుబాగుసేనానులగు కరాంజావిగ్లాలు విజయము పై విజయముగాంచి రాజధానికొరకు వచ్చుచుం డుటయు, సంయుక్తరాష్ట్రాధిపతియగు డాక్టరువిల్స నుగారు హ్యూగోపానధ్యక్షుడయియే తీరవలెనని పట్టుపట్టియుండుటయు, జనరలు హ్యూగోడాక్టరు విల్సనుల వివాదములఁ దీర్చుకొనడమిది అమెరి కాప్రజాసత్తాకరాష్ట్రముల ప్రతినిధిసంఘమును హ్యూగో తొలగిపోయిన మేల్కొనని యభిప్రాయ పడియుండుటయు, హ్యూగోను రాజీనామానిచ్చు స్థితికి చేచ్చెననుటలో నన్యతములేదు. అయినను హ్యూగో బలహీనుడుగాడు. పికివాడుగాడు. అధ్యక్షతవహించుటకై యతడుచేసిన కార్యములనుతల పెట్టుకొనినయెడల శాంతి కోరువాడునుగాడు. ఇట్లుండయు నాతడు తనపదవిని మానుకొనుట నిశ్చయముగా దేశోపకారబుద్ధితోననియే చెప్పవలసి యున్నది. ఎంతకనినదైనను కొన్నిసందర్భముల లో మహావిశాలమానసుడగుననుటకు సీతడే నిదర్శనము. తిరుగుబాటు నాయకులును డాక్టరు విల్సను గారును విజయమాడినారనుట సాధారణతీర్థానము. నిజముగాయోచించినయెడల దేశమునునుహ విగ్రహమున ముంచి రక్తప్రవాహముల జనింప జేసి యల్లకల్లలము చేయగలకై యు స్వభావమున గల జనరలు హ్యూగోయహంభావమును జంపికొని దేశహితముగోరి తానొక్కడప్రవాసీయగుట, యం దజయములను మించినజయముని చెప్పకలేవడు. డాక్టరు విల్సనుగూడ నశీష్టసిద్ధివందు స్థితికి వచ్చి యున్నాడు. మొగటీనుండియు సీతనివద్దతి శాంత పద్ధతియే. ఓషికపట్టి కాచినేచి కార్యాంతముచూడ ప్రయత్నించుట ఈతని స్వభావము. అమెరికాలోని ప్రజాసత్తాకములలో నితరదేశ్యుల లాభ పరిత్యము ప్రవేశించి కక్షలుపెంచి ప్రజా శక్తిని నశింపజేయకుండునట్లు చేయవలయుననుట వీరియాశయము. ఈపని నెరవేరుటకు మెక్సికో లో హ్యూగో యాటంకమని వీరియభిప్రాయము. బలాత్కారముగా బ్రవేశించి పనిచేయుట వీరి యుద్దేశ్యమునకే భంగకరము. వీరి నడవడిని విమర్శించు పరిదేశీయులకంటె వీరికి మెక్సికోవిషయ ముల జాడలు బాగుగ తెలియుననుట విశేషము. కావుననే వీరు జాగరూకులై మెగ్సి పనిచేసినారు. కరాంజా విగ్లాలు అధ్యక్షత్వకై పెనగున్నట్లొ సెన గుటకు ప్రయత్నించునట్లొ కానరాదు. ప్రయత్నించినను ఫలముండదు. నేటితంత్రవాదులలో నా

క్కటి ననుసరించి సీనారు కార్యజలుతో కరాంజా గారు ప్రభుత్వాధికార నిర్వహణము విషయమున సంధిచేసికొని యేర్పాటుచేసికొనినా తాము అట్టి యేర్పాటుల నంగీకరింతురని డాక్టరు విల్సనుగారు తెలిపియున్నారు. ప్రస్తుతము విల్సనుగారే మెక్సి కో విషయముల పోకడను నిర్ణయింపగల యధికార స్థానమున నున్నారనుట స్పష్టము. కావున కరాంజాతో మరియొకరినో మెక్సికో ప్రజల స్వతంత్రముగు నిచ్చుననుసరించి యధ్యక్షు నేర్పరచుటకు విల్సనుగారికి తగిన సమయము చిక్కియున్నది. అయిన నింతకాల మల్లకల్లో లముల కాటవట్టున దేశమున నితర దేశ్యులలో సర్వంగనుంధరప్రజాసత్తాకము ఫలించునా యను సందియముమాత్ర మందఱకు నుండక పోదు. సంయుక్తరాష్ట్ర ముదాహరణమై కంటి కగుపడుచు నుపద్రవ్య యగుటకు సిద్ధమయియుండ మెక్సికో యేల యభివృద్ధి నందరాదు?

ఉత్తరప్రభుత్వము కవిపెట్టబడియు నాప్రాంతము లింకను శోధించునిమిత్త మనేకులు శాస్త్రజ్ఞులు తమదేహప్రాణముల నర్పించుచున్నారు. వీరిలో నిటీవల నుప్రసిద్ధుడయినవాడు స్పిఫానుసను. ఇతడు గతసంవత్సరము కనడాప్రభుత్వమువారి ప్రోత్సాహముపై ఉత్తరప్రభుత్వయాత్రకు పదునలుగురు శాస్త్రవేత్తలతో బయలుదేరెను. మూడునాలుగు సంవత్సరములకు సామగ్రి తగినంత వెంటకొనెను. కావునకులనుకొక గొప్పయోడయు మరిరెండుచిన్న యోడలను స్పిఫయాణమునకు నియమితమయ్యెను. కావునకు ఇదివరకు నుత్తరప్రభుత్వప్రయాణముల బేరు గాంచిన కస్తాను బాట్టలెట్టగారి యాధిపత్యమున 1913 వ జూనులో వంకూవరు ద్వీపమునుండి ప్రయాణముసాగించెను. నోమనుప్రదేశమున ఎస్కిమోలను జాతినేవకులను కొందరను మంచుకు నిలచు నా దేశపుకుక్కలను కొన్నిటిని శుశ్రూషాణకు లెక్కించుకొనిరి. అచ్చటినుండి 1912 లో స్పిఫానుసనుచే కనుగొనబడిన ఒకజాతిఎస్కిమోలను పరీక్షించుటకును విశ్లేషణయాలాంఢనబడు ప్రదేశపు భూగర్భ ప్రకృతిని పరిశీలించుటకును డాక్టరు ఆండర్సనును శాస్త్రజ్ఞుని దింపురుదేశముతో వీరు హాగలు ద్వీపమునకు జోవ నిశ్చయించిరి. కాని ఆగస్టు 12వ తేది నాడు కావునకు గట్టుకు 15 మైళ్ళమీద పాయంటుబారో అనుచోట మంచులో నిరకికొని పోయినదని స్పిఫానుసనువార్త నంపెను. మంచన్నిరైపులచుట్టొకనుట ఆప్రదేశము లలో శీతకాలములో సాధారణమగుటచేత నది సహజమగు శీతకాలపుచిహ్నమే యని తలంచి స్పిఫానుసను మరియొకరును వెంటబెట్టుకొని మంచు పైనడచి గట్టుచేరి వేటనిమిత్తముపోయెను. నెలంబరు 30 వ తేది తుపానుకొట్టినందున స్పిఫానుసను నాతనియనుచరులును తీరమునకు వచ్చిరి. మంచుగాని అందులో నిరకికొని పోయిన కావునకు గాని కానరాలేదు. అదిరువదియైదుమందిప్రయాణికు లదృశ్యులయిరి. స్పిఫానుసనుతలచేఖరు బట్టి పశ్చిమముగా నెంతవెదకినను కావునకు పొడచూప దయ్యెను. తరువాత కావునకొకవేళ నెచ్చటైన దారితప్పియుండి కానవచ్చునేమోయను నాసలుండెను. బటావానుండి ఇటీవల చేరిన హెరవర్త్ మానము ననుసరించి నన్నియాశలును వమ్మయినవి. రాంగలుద్వీపమున నున్నారని నమ్మ బడుచుండిన ఇద్దరు స్కాట్టులు, ఒక్క-ఆర్ల్యుడు, ఒక్కప్రాంసువాసి మరి నలుగురు మొత్తమున కెన మండుగురు మృతినొందిన స్థలంబునయున్నదట! శాస్త్రశోధనకీర్తిస్వార్థపరిత్యాగమొనర్చు పాశ్చాత్య శ్రీగు లనుకరణీయులుగారే.

మన రాజధానిలో మధుర అద్దకమునకు వేరైనది. అచ్చటిచీర లన్నిచోట్లకును వ్యాపించి యున్నవి. అందుచేతనే ప్రభుత్వమువా రచ్చట నొక శాస్త్రజ్ఞుని నియమించి అద్దకపు పరిశోధనల నాతని కొప్పుజెప్పియున్నారు. ఆప్రదేశమందలి పనివారల కాతడు సలహాల నిచ్చుచుండును. అతడు గత వత్సరము చేసినపనిలో విశేషాంశము లంతగాలేవు. కొన్ని రంగువస్తువుల ప్రకృతులను గొందఱు పనివారలకు నెఱుకపరచుటయు రంగు వేసినవస్తువ కంటియుండు జగటుపోగొట్టుటకు సబ్బు నుపయోగించుట శ్రేయస్కరమని చూపుటయు మధురలోని పరిశ్రమల ప్రదర్శనమును కొద్దిగా నేర్పఱచి గవర్నరుగారు వెళ్ళినపుడు కనుబరచుట యు అతరుణమున పక్కాచాయల నద్ది చూపి చుటయు నొక చిన్న తరగతిపెట్టి దానిలో కొందఱు పనివారలకు కొంత రసాయనశాస్త్రము, యితర ప్రకృతిశాస్త్రములు, నారల గుణములు, ప్రత్తివస్త్రముల యద్దకము, మున్నగునవి నేర్పుట యు నితడుచేసిన పనులలో ముఖ్యములు. ముందటికంటె నిప్పుడు అద్దకపువిద్యయెడల ప్రజయెక్కు డభిమానము చూపుచున్నారు. పరిశోధనాలయము పూర్తియయి ప్రతిష్ఠాపన నెలకొని అద్దకపు శాఖ ప్రబలినయెడల నింకను ప్రయోజనము కలుగుననియు సీతడభిప్రాయపడుచున్నాడు. చుట్టును ఇండ్లభివృద్ధియగుటచేత నిప్పుటి పరిశోధనాలయ మనారోగ్యవంతమగుచున్నదనియు పరిసరముల కలరా సంభవించుటచేతను నీటివసతి బాగుండకపోవుటచేతను పసి కభ్యంతరములు కలిగినవనియు నితడు వ్రాయుచున్నాడు. క్రొత్త ఏర్పాటులు జరిగినయెడల నన్నియు సరియగునని యీతని యాశయము. మధుర అద్దకమునకు సుప్రసిద్ధమగుటచే నిప్పుడు మామొగుటనుండు రిపోర్టు సంతృప్తికరముగా కన్పట్టుచున్న ముందు నకు ప్రభుత్వమువారు శ్రద్ధపుచ్చుకొనినయెడల లాభము కలుగునని నమ్ముచున్నాము.

మనదేశమునందలి జాయింటుస్టాకు కంపెనీల కడపటిసంవత్సరపు చరిత్ర నిజముగా విషాదకరము. విస్మయకారణము. గతసంవత్సర ప్రారంభమున 155 కంపెనీలుండెను. ఆసంవత్సరమున 22 కంపెనీలు రిజ్యురయ్యెను. అందు 11 నిధులు 7 వ్యాపార సంఘములు. సంవత్సరాంతమునకు 108 మాత్రము నిలిచియుండెను. ఇట్లుగల గతించి చనిన కంపెనీల సంఖ్య 69. ఇందు నిధులసంఖ్య 21. దివాలాతీసిన ఈనిధులలో వసూలయియుండిన మూలధనము 25 లక్షలు. వీనిలో లోకులుంచిన డిపాజిట్టులు 2½ కోట్లు. డిపాజిట్టు చాలవరకు దివాలాకు ముందించిచేయబడె నని రిజిస్ట్రారు వ్రాయుచున్నాడు. ఎట్లయినను ఒక కోటికి పైబడినవ్వము యుండు ననుటకు సందేహములేదు. వ్యాపారవిశ్వాసము చెడుట ఈనవ్వమున కెన్నిమడుగులలో చెప్పదరమే గాదు. ప్రాతనిధు లిట్లు దివాలాలెత్తుచుండ రిజ్యురయిన క్రొత్తనిధులెట్లు తలయెత్తగలవు. సోలారు బ్యాంకునుపేరుతో ప్రారంభించి ఒకకోటిమూలధనము పోగుచేయ నెంచిన నిధికి రు 8,500 లు వసూలు గాలేదు. ప్రపంచనిధి యనుదాని కొక్క-కాపైన సమకూర లేదు. ఇట్టి విపరీతములతో గూడుకొనిన సంవత్సరము కడచినసంవత్సరము దక్క వేతొక్కటికానరాదు. ఒక్క-విశేషసందర్భము పెక్కు-వికారముల కెడమిచ్చుననుట కీచరిత్ర ప్రబలనిదర్శనము. కావున హైందవవ్యాపారపరులు ప్రతిష్ఠాపనారచ నమున జాగరూకులై నిర్వహణశక్తుల గడించి వ్యాపార విశ్వాసమును పునరుద్ధరింపవలసియున్నది.

విశేష తంత్రీవార్తలు.

స్వరాజ్యము.

సవరణ బిల్లు

లండను జూలై 17:— మంత్రులు నిన్న సభచేసినారు. సవరణ బిల్లు రెండవసారి చదివినది. సభలో చదువలసి వచ్చినప్పుడు, ఎట్టిమాధ్యమమును అవలంబింప వలయునో, నిన్న సభలో తీర్మానించుకొనలేదు.

సంక్షిప్త నితి

మంత్రులు తిరిగి సోమవారమునాడు సభచేయ నున్నారు. మంత్రులు సేతుభూమియగు మాట్లాడుచున్నారని వదంతి పుట్టినది. స్వరాజ్యసహాయ లింకను, ఇటో అటో పై సలుగాక, సంక్షిప్తముగ నున్నవని నమ్ముచున్నారు.

మెక్సికో వ్యవహారములు.

వాషింగ్టను జూలై 17:— ప్రెసిడెంటు విల్సనుగారు ఏ యే సంగతులెట్లు జరుగునో, జరగనిమ్మని కనిపెట్టి చూచుచున్నారు.

మెక్సికోను గురించి సంయుక్త గావ్యముల దొరతనమువారి అభిప్రాయము లేవో, తెలిసికొనునంతవరకు, ఇతర రాష్ట్రాధిపతులు సెనాటర్ బహుత్వానికి గాని, ఇంకొకరిని గాని మెక్సికోకు ప్రెసిడెంటుగ అంగీకరింపవని విల్సనుగారు నమ్ముచున్నారు.

పరిశాలనాధికారము హక్కునుండి, కాక బహుత్ గానికి మారుటకు మీరు ఒప్పుకొను పక్షమున, నయగరా ఒడంబడిక ననుసరించి నూతనముగ స్థాపింపబోవు గవర్నమెంటు అంగీకరింపబడును. అది విల్సనుగారు కరాంజాగాంకి తెలిపినారు.

హోయర్లు.

మెక్సికో జూలై 16:— జనరల్ హోయర్లు రాజీనామాచిచ్చిరి. ఈ కార్యము బహుశమ్మదిగను, త్వరతోను జేయబడెను. రాజీనామాను క్యాబినెటు వారొప్పకొనిరి (121 ను 176 ను) తరువాత సినిమా కంట్రోలరు ప్రమాణముచేసి రాజధానమునకు వెళ్లిరి. వారినిగొప్పగ నాగ్నరించిరి. హోయర్లు వెళ్లెను నొకవిభావనను జదివిరి. తరువాత పూర్వోక్త మెక్సికోలేవు పట్టణమునకుబోవుటకై పైలునెక్కిరి. ఇక్కడికి పీరాక్రూజునుండి బ్రిష్టల్ అను యుద్ధనావయును డ్రెన్ డెక్ అను జగ్గనీ నావయును తొందరగా బయలుదేరిపోయివి.

మెక్సికో సమస్య

వాషింగ్టన్:— మెక్సికో సమస్య తీర్పబడుటకు హోయర్లు గారి రాజీనామా ప్రభువు సోపానముగ నెంచబడుచున్నది. దీని ఫలితము జనరల్ కారంజాగారు యధికార పదవినిొందుట యని తలంచుచున్నారు.

కాన్స్టిట్యూషనలిస్టుల పురప్రవేశము.

మెక్సికో జూలై 16:— నిబంధనవాదులు కాంతిక రాజధానిని ప్రవేశించుటకు యేర్పాటులు చేయ నొకకమిటీ వారు సెలయారు బోయిరి.

నావిక సభ.

జూలై 16:— గోజిత్తునద 20 చురుచువులు గట్టుటకుగా నాకా సభవారు కంట్రాక్టుల నిచ్చిరి. భూమిలోపల నొక పెద్దచెరువును తయారు జేయుటకును యిచ్చియుండిరి. బహుశా ఈచెరువు ప్రపంచములో నన్నిటికంటె పెద్దదిగా నుండును.

లిబరల్ కక్షి వారు.

జూలై 16:— కప్ట సాధ్య మైస్ట్రీయు వెక్సు చిక్కులతోగాడికట్టియు నీ సందర్భమున ముఖ్యమంత్రిగారి యధికారమును బలహీనముచేయు సేకార్యమును కక్షి వాడు చేయగాడని కక్షినమైన విన్నపము నొకదానిని లిబరల్ కక్షి వారివెన్, వారి యనుచరులకు పంపియుండిరి.

ఇండియను జేయాకు సంఘము.

లండను జూలై 16:— లండను పట్టణమునందలి ఇండియను జేయాకు సంఘముయొక్క సాంవత్సరికొత్తైన సమయమున సభాధ్యక్షులుగనున్న ఆఫ్టనుగార్లు చెప్పిరి:—లండనులో ఇండియను జేయాకును కొన్ని నియమములకు లోబడి అమ్ముటవలన లాభము వచ్చినది. ఇండియను జేయాకు హెచ్చుగా అమ్ముటకు పోవలెనంటే, జేయాకు స్వస్థములోను అమ్ముకములోను కొన్ని నియమము లేర్పరుట అవసరము. జేయాకు

వ్యాపారము ఈసంవత్సరము చాలాభాగముగ నున్నది. ఇండియను జేయాకు పరదేశములకు గూడ హెచ్చుగ ఎగుమతియగుచున్నది. అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రములకు అన్నిదేశముల కన్న హెచ్చుగ ఎగుమతియైనది. అమెరికాకు దిగుమతియైన మొత్తము జేయాకులో 16 వంతులు ఇండియా నుండి వచ్చినది.

తరువాత సభవారి క్రిందితీర్మానమును చేసినారు:—

జేయాకుతోటలలో పనిచేయు కాలివాండ్లు దొరకుటకు గాను కొన్ని సదుపాయములను ఏర్పరచ వలయును. మదరాసు రాజధానిలో కొన్ని భాగములనుండి కాలివారిని తీసికొని వెళ్లుటకు అనుభవ యిష్టించ వలయునని కమిటీవారు యిదివరకు ఇండియా బొంతము వారికి మనవిచేసి కొని యున్నారు. ఈ మనవిని అంగీకరింపుచు సభవారు తీర్మానించిరి.

ఆస్ట్రేలియా

మెల్బోర్నా, జూలై 16:— 6000000 ఖర్చుపెట్టి యక్షాతీరమునందు 4 నాకా స్థానములగట్టుటకు హాగ్నరుక్రీస్తు వారొప్పకొనిరి.

లివర్పూల్ హరిసు అను యూనియన్ వాచ్మెన్లలో తూర్పుభాగమున కన్న కొనబడిరి.

కామన్స్ సభ.

అంతఃకలహములు జరుగుచున్నపుడు గాని జరుగబోవ నున్నపుడుగాని యెట్టిసందర్భముల వైఖ్యము నుపయోగింప వచ్చునో నిశ్చయించుట కొకకమిటీని నియోగింపవలెనని సభలో తీర్మానమును ప్రవర్తించెదరు.

బర్మింగ్హాం

సాఫ్టియా, జూలై 16:— శ్రమభూరితులకు రాయచారము లనేకములు కడప కృషివిషయక సదుపాయముల గొప్పించిని బడసిరి. ఇదిగాక బర్మింగ్హాంలో 100 కిలోవాట్ల వడ్డీనిచ్చు 20000000 అప్పును 84వంతున జిక్కుజేసికొనిరి. దీనిని గూర్చి సాబ్రంజిగవారు యాలోచించునపుడు సభయందు అల్లరి పుట్టెను. ఎరి కక్షి వారును సోషలిస్టులును గాథముగ నెదిర్చిరి. ఈ అప్పుదేశమున కనమాకరమును నష్టదాయకమునగాక తగినగాబడి లేక జేకాదాయముల వ్యర్థము జేయునని చెప్పిరి. ఈ కంట్రాక్టుకు సమ్మతించుట బర్మింగ్హాం జేము యొక్క భువతికును పరిపరిచిని చెరువుచేయుట యనిచెప్పిరి. కడపట సభాధ్యక్షుడు బిల్లు ఆమోదింపబడినది తెలియజేసి సభ ముగించెను.

టర్క్మెన్.

కాన్స్టాంటి నోపిలు జూలై 17:— టర్క్మెన్ సార్ల మెంటులో ఆదేశపు యుద్ధములై యిట్లు చెప్పినారు:— సేన కొద్దిగనున్నను యిటీవల నీ దేశమునకు కలిగిన దుర్దశకు తొలగించగలరు. ఆయుధములను అభివృద్ధి చేయుటకు 50,00,000 పానులు కావలయునని టర్క్మెన్ దొరతనమువారు ప్లామెంటును కోరిరి.

రష్యా దేశమునందలి దవానలము.

లండను జూలై 16:— రష్యానుందు దవానములు నెచ్చునెరుగుచున్నవి. ఈ విషయము నేక నిలవదు. పైని కులు జ్యూలల నార్వ శ్రమచుచున్నారు. నెంటు పీటర్స్ బర్గ్లోని పనివాండ్ర హాటునునందలి 25 యిండ్లు నిన్నటి నాయంకాలమున తగుల బడినవి. అగ్నియందు 4 గురు నశించిరి. ఇంకను మంటలు చల్లొప్పబడి యుండలేదు.

బ్యాంకుల సమ్మేళనము.

లండను జూలై 17:— కౌంటుకంసెసి, రాబర్టులా బక్సు కంసెసి, యను సుప్రసిద్ధ బ్యాంకులు. రెండును, ఒకదానితో నొకటి కలిపిజేయబడినవి.

దేశీయతంత్రీ వార్తలు.

దక్షిణహిందూస్థానము.

హాన్సిడిదొరసాని మరణము.

తిరువనంతపురము జూలై 17:— తిరువాన్కూరు మహాబాబా వారి యుత్తరువు ననుసరించి క్రిశ్చియన్లయిన హాన్సిడి స్రస్త్రి భూపకాశ్మై కార్యాలయము లన్నియు నేడు మూసివేయబడినవి.

రాజరత్న మొదలియూరుగారి మరణము.

తెంగునూరు జూలై 17:— సీనియరు అసిస్టెంటు కమిషనరును, మైసూరు శివుకోర్టు జిజ్ఞాసకునగు వి. పి. రాజరత్న మొదలియూరుగారు నేపథక స్వాతుగ మృతిజెందిరి. ఇంతకు పూర్వమువరకును ఆరోగ్యముగ నే యుండిరి.

బొంబాయి

బొంబాయి పోర్టు ప్రస్తు.

బొంబాయి జూలై 16:— బొంబాయి పోర్టు ప్రస్తు కర్మకర్త లాకనభచేసి 1914 మార్చి 31వ తేదీతో సంతమొందిన సంవత్సరముయొక్క ఆదాయములగురించి చీపు ఆకాంక్షెంటు తెయారుచేసిన లెక్కవిషయమై మోచించిరి. అసలు మదింపుచేసిన దానికంటె 10,06,000 రూప్యలు లభనముగ మొత్తము 98, 80,000 రూప్యలు లాదాయము వచ్చినది. ఇదివరకంతెసామ్మి వచ్చియుండలేదు. ఇది వరకొక పన్నుడు వచ్చినదానికంటె నిష్పడు 10 లక్ష లభనముగ వచ్చినది. ఖర్చులన్నియుపోను నికరాదాయము 16,40,465 రూపాయలు వచ్చెను. ఈ సామ్మి నిలువధనముకు చేర్చబడును. పోర్టుప్రస్తు వారుసంతోషించిన ఐనులను నిర్వహించుటకై నధి యేర్పాటు చేయబడినది. ఈ సామ్మిలో నిది 105 లక్షలగును.

మెయిలుస్టేషనుల ఆలస్యము.

బొంబాయి జూలై 16:— రేపటియందయమున 5-15 గంటలకురావలసిన యింగ్లీషు మెయిలుస్టేషనులకు "సాల్ నెటు" నుండి బొంబాయిలోని జి. బి. అండు కంపెనీవారి కొకవార్త వచ్చెను. ఈ స్టేషను శనివారము నాటియందయమువరకు బొంబాయిచేరుట యసాధ్యముట. కారణము తెలియదు. ఆలస్యమునకు ఇంజనలలో నొకటిపాడై యుండుటగా వార్త నూచించుచున్నది.

బొంబాయి పోస్టాఫీసు.

బొంబాయి జూలై 16:— శనివారమునాటి యందయమున ఇంట్లందుండి వచ్చుటచూ యువాదా చేయబడనది ప్రకటించిరి. ఏదెననుండి ప్రయాణమునందు ఇంజనరూములో నేదెయో విరిగెననియు అందుచే సంతకర కాలస్యము గుననియు, సాల్ నెటునుండి వార్తవచ్చెనని ప్రకటించిరి.

కెడెటు బ్యాంకు కేసు.

బొంబాయి జూలై 17:— ఈ కేసులో నిన్న మరి నలుగురు డైరెక్టరులు విచారించబడిరి. హాటాలు చోటాలాలు అనునదిట్లు చెప్పెను:— బహిరానానివాసము. పైర్లకు క్రిమము లాభమును ఇయ్యబడునని జూసూప్రొస్ట్యులముజేసిన వివాదట డైరెక్టరుగనుండుటకై సమ్మతించితిని. నాకాంట్లయ భా సా జ్ఞానము లేదు. అందువలన బోర్డు విడిచి గులో నేమిజరుగునది నాకు తెలియదు. బ్యాంకు వ్యవహారము లెట్లు జరుగుచున్నవని నేనెవరు నకుగా వాగు ననే జరుగుచున్నవని సమాధానముచ్చెను. నేను సలేయని యూరకొనుచుంటిని. మోతుబరులకి అప్పు లివ్వబడుచున్నవనిచెప్పిరి. బ్యాంకులోజరుగు వ్యవహారము తెలియని కంపుగారు సాక్షిని ప్రస్తించగా సామ్మిచ్చి పుచ్చుకొందునని వీరు సమాధానము చెప్పినమాటల కొంత ఆశ్చర్యములిగెను. డైరెక్టరు కంవ వల సిన బ్యాంకుగురించి తనకు తెలియదని చెప్పెను. తాము డైరెక్టరులుగ నుండినప్పుడు మాస్సెను సోదరులెవరో తెలుసు తెలియకనియు, వీరు మోతుబరులని నేనేజరు తెలియజేసిననియు, మరలాల కంద్రక్పన్, రహీము జూసూగాన్, చెప్పిరి. డైరెక్టరు బ్యాంకు నిట్లు వ్యవహరించినందుకై 25 లక్ష లచ్చుకొనవలయునని లిక్విడేటరు డైరెక్టరుకు తెలిసినది. బాలకంద్రక్పన్ గారు తెలియజేసిరి. త్రిక మరాయి దోహదముగా నిట్లు పిమ్మట సాక్ష్యములో చెప్పిరి:— నేనుమరియో డైరెక్టరును. నాకింగ్లీషు అంతగా తెలియదు. బ్యాంకు వ్యవహారము లెట్లుండెనో తెలిసికొని అప్పుపుచ్చుకొనవారు మోతుబరుల కాదో ఆసంగతిని చూచునుండుటయే డైరెక్టరులు చేయవలసిన కర్మయని నా యభిప్రాయము.

పంజాబు.

విల్సన్ బాంకు.

లూహోరు జూలై 16:— ఈ బాంకుకు అప్పిచ్చినవారలో కొంతమంది హాకిషేకోలూరు మరియన్ గు డైరెక్టరుగా మా నే

రంగూను జూలయి 16:— కెప్టను ఎ. ఎం. ఫిన్లె
గారు సి. ఆర్. ఎల్. గారి మీద 15 వేల రూపాయలకు దావా
ను తీసికొనినచ్చిరి. నేడేదావాను ఖర్చులతో కూడ న్యాయ
మూర్తి ఓర్కండు గారు కొట్టివేసిరి. ఇందువలన ఆర్. ఎల్. గారే
కేసును మతియొక హైకోర్టుకు బదలాయించు నలయునని
సిన దరఖాస్తు విచారణలోనికిరాదు.

కందుకూరు

కందుకూరు తాలూకాలోని కొకవిన్నపము.

కందుకూరు తాలూకాలోని కొకవిన్నపము ప్రకటనామే ముకు బంపబడినది:-

నెల్లూరుజిల్లా కందుకూరు తాలూకా, మండిగ్రామ పాఠశాల పట్టణముగా వైద్యులైన దూరమున మాలిగొండ యను పుణ్యక్షేత్రము కలదు. దీనినే మాలిగొండయందు, ఇది పురాతన మయినదనియు, అందుగల దైవము ఉగ్ర నృసింహ మూర్తి, హిరణ్యకశిపుమరము ప్రభుత్వ స్థాపించును. ఇది మార్కండేయప్రతిష్ఠ యని వాదించుచున్నది. పురాణ గాథా సంబంధియని కూడ తెలియుచున్నది. ఎప్పుడెట్లున్నను పూజా దినమున, కొండపై కాకినిగూడ గజబాలము. కొండపై, ముండ్ల, రాలు కడు మిక్కిలముగా నున్నను రేయింబవళ్లు జనులందు దిగుచున్నను, లేలు, పాము మొదలగు వానికలన గాని యింకేయితరమృగములవలన గాని యాత్రీకుల కపాయము జరిగినట్లు వినవైతిమి.

దేవాలయము చిన్నది. మూడువైపుల అనగా దక్షిణ, పశ్చిమ, తూర్పు భాగములందు సహజమై, మిక్కిలి బాడవై, అపారముగు లావుగలిగి యందు వెనుకాలు గోడలుగా నేర్పడియున్నవి. కచ్చుగూడ నట్టిగొప్పరాయిగానున్నది. చూపరుల కాశ్చర్యము గలుగక పోదు. దేవుడుండ గద్దయకూడ గోడ రాలియగ దొక భాగమై యున్నది. అది పుమారు 3 అడుగుల యెత్తు గలిగియుండును. దేవుని వెనుకభాగమున రాలిలో పెద్ద బిలము గలదు. అది యెచ్చటికి బోవుచో, యంతలోను గలదో తెలియదు. దానికడ్డముక పట్టుబట్టి కట్టబడియున్నది. దేవుని యునికి తూర్పుముఖమై యుండును. దేవునిగద్దయ నానుకొని దక్షిణపు వైపున గోడ కట్టబడియున్నది. ద్వారబంధము లేలుపు నమర్చబడుటచే గర్భాలయముగా నేర్పడుచున్నది. ఉండు పంచకదోడుగా దక్షిణము దిశన 10, 12 అడుగుల వెడల్పుగల మంటపము గట్టింపబడినది. జనులు కూర్చుండుట కను, వివాహాదికార్యములు జరుగుటకు నీమంటపముపయోగింపబడుచున్నది. దేవాలయము తూర్పుభాగమున, గరుడ కంఠ ముఖ్య గంఠ. నీనిది శ్రావణ శివల దివ్యతలగా నుపయోగించెదరు. కొండక్రిందనుండి దేవాలయమునకు పచ్చునోకలో పాడుగు బండలు వంతెనలను పోలినవి యున్నవి. వానలకు నెండలకును తలదాచుకొన యాత్రీకులకాధార మివిగా నున్నవి. ఇట్టివింక నిండు నందును గలవు. కొండ కుత్తరభాగమున పార్వతి మత ముగలదు. అందొక సన్యాసి నెగడివేసికొని రేయింబవళ్లు సంచయించును. గర్భాలయమునకు వై వైపున లక్ష్మీకృష్ణ పేట గలదు. అందుగల దేవాలయమున శాంతిస్థానిమా మూర్తియు, లక్ష్మీయు దక్షిణాభిముఖులై యుండును.

కొండపై యాత్రీకుల యుపయోగమునకును, దేవుని యభిషేకాదులకును నీరుకావలసి యున్నది. దీనికి దోనలు కొన్నిగలవు. ముఖ్యములు (1) సన్నిధిదోన. ఇది దేవాలయపు మందరప్రక్కనే యుండును. (2) రేగుమానిదోన. ఇది సన్నిధిదోనకు ఏబదిగజములు తూర్పుననున్నది. (3) నిచ్చెన దోన. ఇది పార్వతిమతము నుండియు, లక్ష్మీకృష్ణ పేట నుండియు గర్భాలయమునకు పచ్చునోకలో కూడలియందు గలదు. వర్షకాలమున నీరుపుష్కలముగా నుండును. ప్రస్తుతమున కొన్నిదినములు చాల కష్టము కలిగించుచుండును. కొండ క్రింద దక్షిణోత్తరభాగముల, గుండారాయనిబావి, కొండేన నవి క్రమముగా గలవు. అవియును ప్రస్తుతమున నుపయోగా నర్హములు. దేవాలయము, పరసరాత్ర్యము, మండి యట్టలు లోనివి.

ఇచ్చట ప్రతిరోజువారము మాత్రము పూజనమగును. అర్చకుడు లింగసముద్ర మను గ్రామమున వసించుచు నాటి యడయమునకు వచ్చును. యాత్రీకులుగూడ నాడు మాత్రమే కొండ కరు దెంచెదరు. ఆదివారము మొదలు శుక్ర వారము వరకుంక మెవరువరారు. పూజ లేదు. శనివారమున యాత్రీకులు దూరదేశములనుండియు పరసరాత్ర్యముల నుండి యు మిక్కిలముగా నరుదెంచుచుండును.

కొండరాయకొండ పైలక్ష్యమగుచుంది సామాన్యకు పోవుచున్న యాకొండక్రింద నుత్తరభాగమున బోవుచున్నది. దక్షిణమున మొగలిచెల్ల గ్రామము నాలుగు మైళ్లదూరమున నుండును. దాని కాస్త్రీయదేశమందు 3 మైళ్లదూరమున కనిగిరి కందుకూరు గోడ్డుగలదు. కొండకువచ్చు యాత్రీకులు దక్షిణపువారలే మోడు. ప్రతివారమును లెప్పక వచ్చుచుండెదరు. శుక్రవారము సాయంకాలమునకు మొగలిచెల్ల చేరి రాత్రిగడపి ముప్పునాడుదయమున కొండ చేరుచుండును.

గాకపోకల విషయములో దక్షిణదిశనుండి వచ్చు వారల కష్టము లపారములు. కొండ రస్తా కేడుమైళ్ల దూర మైనను వేయిమండ్ల పెట్టు. మియును, మొగలిచెల్ల, కొండ మధ్య 4 మైళ్లు, దుర్గమమై కొండవాగులచేతను, వంకల చేతను, అటవిక నిరోధములచేతను నిండియుండును. మొగలిచెల్ల గ్రామము మొదలు రిజర్వు ఫారెస్టులను. చెట్లు కొట్టగూడవలయున ప్రోత్సహింపక, దట్టమై కలియ నట్లుకొని యున్నవి. అట్టిప్రతి కొంతకరకును, మండి జమీందారి ఆదవిగుండా కొంతవరకును రెంటికి సహజముగ రిజర్వు ప్రాంతా కొంతవరకును పోవలసియుండును. నూడుబండ్లు పోవుటకు వీలేలేదు. వట్టిబండ్లు పోవుటయును కడుకష్టతమ. అసవా కొన్ని కొండవరకు వచ్చినను నిలుచుటకు చక్కనిచోటలేదు. పట్టేదేసిలావురాయి మెండుగా నుండుటచే ఎన్న పండుకొన బాలవు. వానికి నీరు జీక్కుదు. అందువలన కొన్ని వేళలయందు ముత్యులనుదించి, తిరుగ వెనుకకు మొగలిచెల్ల ములు దూరముననున్న చెరువువద్ద నిలుచుటకు తిరిగిపోవును. సీటివన కుల విషయమై పయన తెల్పబడినది. భోజనమునకు గావల సిన వస్తువుగూడ పూర్ణమునావుములే. బండల క్రిందను, చెట్లక్రిందను వండుకొనుచు వండుకొనుచుండును. వడ్లమైసను, మిక్కిలపు పెండయినను యాత్రీకుల దురవస్థ యాస్పసిం మానకమొనరు. దీనికిగా కొండ క్రింద నుత్తర పు వైపున చిన్న సత్ర మొక్కటి మాత్రమున్నది. ట్టి ఇరుద్దశలలోనైన యాత్రీకుల కష్టములు కొండకువెంచు శర్మార్థులగు యాత్రీకుల యొక్కయు, పరసరాత్ర్యవాస్త వ్యులగు సదారభావుల యొక్కయు, పాలకు వాదులలో నుండు చుండి జమీందారుల యొక్కయు, దయాహీనులగు గవర్నె మెంటు ఉద్యోగియుల యొక్కయు వయకు పాత్రయు లయినవిగావు. ఇట్టివారు జోక్యము వుచ్చుకొనక యుండుట చింతనీయును.

కందుకూరు తాలూకాలోని వారును; మండిగోర్లు అసావార్లువారును కొంచెము మనమున నిల్పి శ్రద్ధవహించినచో నీకష్టము లతీసులభముగా తొలగగలవు. ఎట్లనె. మొగలిచెల్ల గ్రామము చెలింపజేసి గోడ్డుపెన్నును ఇందుకుగా వదా బాలును. ఆ గోడ్డు పెన్నును తెలి.

ముగ్గాయలపయ్యకుట్టతేసి వైశ్యముకాములను దేవినవ యింకొక నిండాపరోజును జేయబడినది.

ఈ ముగ్గాయలలో పెద్దన్నకు కంటు చేసినవార వారముగాననునడు జెయుచునే మృతినించెను.

మొదటి ముగ్గాయలకు మున వానించిన రిచ్చిగుండు రామస్వామి మొదలియగుగాలు మైకాగులను నెల్లూరు జిల్లాలోనిది పెద్దవ్యాపారముచేయుచున్న వాడుకదస్త్రీ పేరే ఆరెంబెయిందరియు, ఈకంపెనీలోవాని కష్ట సంబంధమును లేదనియు, మార్వాడీలు సొమ్మును పోగొట్టుకొనుటకు గా నును ఉరిలోని గొప్పగొప్పవాట్లు విధానముచేయుటయనియు ఈ విధానము చేసినవాడేమి చాచియుంచినాననియు తెలిసి.

రెండవ ముగ్గాయలకు మున వానించిన ఆరెంబె గారు ఆ కంపెనీలో గుమాస్తావనియు, ఏమార్వాడీయు గుమాస్తా మాట్టువని సామ్యముచేసెయును తెలిసె.

మూడవ ముగ్గాయలకు మున వానించిన దావరు స్వామి నామముగారు మార్వాడీలేమొదట కామహాదీనువారికి కష్టము చేసినప్పుడు వీనిచేత యదాహరించి యుండలేదనిరి.

జడ్డిగారు మొదటి రెండవ ముగ్గాయల కూడి నేరమును నీరపజిది న్యాయమాద్రులు గుంటూరుజిల్లా జడ్డి గారు విధించిన ఆరుసంవత్సరముల కడకును నాలుకొంద్రకు మాత్రము తెల్పించిరి. మూడవ ముగ్గాయలకు మున వానిగా నందున అతడువిడుదల జేయబడెను.

స్వామి కౌట

చెన్నపురిలో బ్రదుకెండుచున్న మదరాసు వైస్రొ పత్రికయొక్క కార్యాలయమునుండి ఒకతల పోటీను ఇచ్చు బహువంతులగింపబడిన అయ్యగురు కంపాటికులు నానెల జీవము తమకొనగబడవలసియున్నదని స్వామి కౌటలో వైస్రొ పత్రికవిడుదలనప్పుడును చావారెచ్చిరి. నవం. 3. సి. తేదీకాచారిగా రీయభియోగమును విచారించి గోవిందరాజ్ అను కంపాటియ తానంటే తాను పనిని మా నుకొనెనందున నానికి జీవమియ నవసరములేననియు, మిగిలిన కంపాటికుల ఒకనెలలోపలనే యిరవేయి పదులు దొంగకంఠకు ఆకలలో ఎన్నిరోజులు మాత్రము పనిచేసెనందున నామాత్రమునకును మాత్రమే జీవనప్రముకు వైస్రొ పత్రిక కట్టియున్నవలయునని ముత్యుజేప్పిరి.

జాడ్డికుపురు పోలీసుకొర్రు.

అంగు, పచ్చి, కపిర, గోవిందరాజ్ అనుచును నానెల 13, నవంబర్ అను వారముకాములకు వెళ్ల వారి యింట్లించి తనపులాడి చావలతో నాడిచిరి. ద్వారమును పగిలినా రాజ్ జేటిలు నివారించుటకు పోగా వారినిగూడ జేటిం రాజ్ టిపురు సీనియరు (రెసిడెన్సీమేజిస్ట్రేటు) గారికియు విచారించి రెండవ ముగ్గాయలకు 18 నెలలు. మూడవ వారికి 3 నెలలు. నాలుగవవారి కొక సంవత్సరము కడకును రిచ్చించి.

శ్రీపున్నెనెచ్చి వేదవచ్చులు కౌట.

వైస్రొ కంపెనీలో నున్నవారు వైస్రొ కంపెనీలో యింట్లకిరవలెంద ప్రవేశించి వెదవచ్చులు వేరు, నిప్పువేరు, గడినూరుము, చావను పోలించి రువా తెలుసుమందగా దొంగారు రువాదేని కంపెనీయగు తోముపస్వామి అనువారికి వచ్చుకొనవచ్చుననియు, కొలన కంపెనీ, కుడిభుజమును కొరికి పోలించి ప్రయత్నించగా యన దొంగబొంగయని అచితము. ఇంట్ల ప్రక్క నున్న గోతులు సకలమునకు వచ్చి కొలన వచ్చుకొనిరి. కొలన కంపెనీ ప్రవేశించుట. కొలనముచేయుచు, పోలించి యగ్రేయుట అనుమానునోకలను 24 న. 3. సి. కంపెనీ గామడిగె. దండనాధికారి వచ్చుగాని పోలీసు కేసులు ఆపి ట్టిరి.

గోరు పోలీసుకొర్రు

దండనాధికారి వచ్చు కంపెనీ కౌట కంపెనీలో యింట్లకిరవలెంద ప్రవేశించి వెదవచ్చులు వేరు, నిప్పువేరు, గడినూరుము, చావను పోలించి రువా తెలుసుమందగా దొంగారు రువాదేని కంపెనీయగు తోముపస్వామి అనువారికి వచ్చుకొనవచ్చుననియు, కొలన కంపెనీ, కుడిభుజమును కొరికి పోలించి ప్రయత్నించగా యన దొంగబొంగయని అచితము. ఇంట్ల ప్రక్క నున్న గోతులు సకలమునకు వచ్చి కొలన వచ్చుకొనిరి. కొలన కంపెనీ ప్రవేశించుట. కొలనముచేయుచు, పోలించి యగ్రేయుట అనుమానునోకలను 24 న. 3. సి. కంపెనీ గామడిగె. దండనాధికారి వచ్చుగాని పోలీసు కేసులు ఆపి ట్టిరి.

మరియు దూమల్, ఖోర్రు దస్తామై, చుక్కాని, లెమ్మలూ, దేమపల్ల రామరెడ్డియనియు, ఖోర్రు వద్దనాసి, మొదటి ముగ్గాయల మోపబడినవేరము. రెండవముగ్గాయల రిజేసి ప్రాసి నావం నేరము మోపబడెను.

వృత్తాంతలేఖలు

అమలాపురం వార్తలు.

(స్వీయవిలేఖకుని యొద్దనుండి)

కాలమానము.

అమలాపురం జూలై 12:— రెండుదినముల క్రిందట కొలది నష్టము పరిసరిగాని మెట్టచేలన్నియు నెండ్లిపోవుచున్నవని రైతులు భీతిల్లుచున్నారు. ఈ కార్తీయందు వన్నయోగము బాగుగ నున్నదని కాలజ్ఞులు వృక్షముగ బల్కుచుండిరిగాని తక్కువమితవశకు ననుభవయోగ్యము కాలేదు. ఆకాశము మాత్రము ప్రతిదినము విశేష మేఘవృక్షమయి నిలిచి ధాంధకారమున కాస్తదమగుచున్నది.

మునసబుకొద్దు.

మాపురమున క్రిస్టియన్ డిస్ట్రీక్టు మునసబు కొద్దుకు విశాఖపట్టణ వాస్తవ్యులు నచ్చట హైకోర్టుకేసుగ పోక్తిను చేయుచున్న దూర్వాసుల లక్ష్మణమూర్తి, బియ్యం, బియ్యం; గారు నాల్గవతరగతి మునసబుగ నియమింపబడి యీ నెల తొమ్మిదవ తేదినండియు పనిచూచుచున్నారు. వీరికి యద్యోగము టెంపొగరియనియు క్రిష్ణకాలమున ప్రభువుచేగలి వారిని నియమింతునియును బ్రజలకు నొకచున్నారు.

మాతనముగ రాజమండ్రియందు దేర్పాటుకాబడిన టెంపొగరి గడుకొద్దుకు అయిదువందల రూపాయలకు లోబడు స్కూలుకాజులను విచారించు నధికార మీయబడునని నడంతి వివరగుచున్నది. అది నిజమే యయినయెడల అమలాపురం రాజవోలు తాలూకా ప్రజలకు మిగుల పాఠాలు కలుగక తప్పవు. వారిపాటికి మేల్కొంచి యట్టి యనగ్గము తమకు కలుగకుండ దొరతనము వారిని కొరచు విజ్ఞాపనముల బంప బ్రయత్నించుట మిక్కిలి యవసరము.

రయితుల సభలు.

ఈనెలలో తేది మొదలు మాసంతమునకు మును మాజిల్లా కలెక్టరుగారగు నెల్విన్ దొరగారు అమలాపురం రాజవోలు తాలూకా క్రామములయందు సర్వేక్షణలు చేయునని వినుచున్నాము. ప్రజలతో కలిసి మెలిసితిరిగియు వారితో బ్రసంగించియు, వారి కష్టస్థితులను స్వయముగ బరిశీలనచేసి దొరతనమువారికి తెలియబరచవలెనని మన రాజధానియందుండు జిల్లా కలెక్టరుల కుత్సేషలు కాబడెనని తెలియుచున్నది. అట్టి యుత్సేషలు ననుసరించి కాబోలు యీ నెల 20 తేదీని రాజవోలునందును 24 తేదీని అమలాపురము నందును తాలూకా రయితులసభలు జరుపుట కేర్పాట్లు జరుగుచున్నవి. ఆయా సభలకు బ్రజలు బహుసంఖ్యలుగ విచ్చేసి తమ సుఖదుఃఖముల సమీక్షరముగ కలెక్టరుగారితో నివేదించుకొని యచిరకాలమున తమ యిక్కట్లల దొలగింపజేసికొన బ్రయత్నింతురుగాక!

విశాఖపట్టణము వార్తలు.

(ఒకవిలేఖకుని యొద్దనుండి.)

ఉద్యోగస్థుల సెలవు.

విశాఖపట్టణము జూలై 16:—ఈజిల్లా కలెక్టరుగారగు హోన్లర్ దొరగారు మూడుమాసములు సెలవుతీసికొని ఇంగ్లాండుకు పోవుటకు నిర్ణయించుకొని నీయూరువిడిచిరి. నిన్నటి ఉదయముననే క్రొత్త కలెక్టరుగారగు జేమ్స్ దొరగారికి వార్షిక ఒప్పందము నుండి హోన్లర్ దొరగారిచటనున్న కొలది కాలములో నుంచివారనిపించుకొని తమ కచ్చేరికి వచ్చెడి ప్రతివిషయమునకును నెప్పటికప్పుడు జవాబులుపంపుచు నిలువ యనున పనియందు లేకుండజేసి జనాదరణమును పొందిరి. క్రొత్తవాకుడ అంతకుంటే మంచివా రనిపించుకొనెదరని నమ్ముచున్నాము. జేమ్స్ దొరగారు పూర్వమిక్కడ నున్నప్పటికీ చూపుట లేమోయని నెద్దయద్యోగస్థులు కూడ జడయుచున్నారు.

ఒక దుఃఖవార్త.

శ్రీవైకుంఠాగారి భార్యమరణవార్త విని లోకము తయి విచారమున మునిగియుండగా మాపట్టణమునకు మరొక దుఃఖవార్తయు కూడకలిగినది. ఇక్కడ ప్రస్తుతము హుజూర్ నగర్ కలెక్టరుగారగు బాలాశ్రీరావునాయుడు గారిభార్య నిరమధ్యాహ్నము స్వర్గస్థురాలయెను. ఈమె గర్భకోశముండి యెదో జబ్బుచే కొన్నిరోజులనుండి బాధపడుచుండెను. గాయదుగారు 11నంటలకు కచ్చేరిపోవునప్పటికి ఇట్లుజరుగు యనుకొని యుండును. కచ్చేరిలోనుండగా టెలిఫోనులో నీగునంటి మరణవార్త వివరబడినది. సాయంకాలము ఆరులపన్నెండు వారి కులాచారప్రకారము స్మృతానమునకు శవ నొనిపోయిరి. ఊరిలోని ఉద్యోగస్థులు చాలమంది స్మృతా

వరకు నాయదుగారిలో పోయియుండిరి. పాపము నాయదుగారికి తగినకష్టము సంభవించినదని ఏవయస్సులో భార్య యొక్క సహాయము భర్తకుమిక్కిలి అవసరమో అట్టి సమయము లో యాయన కిలాఫము కలిగినదని విచారించనివారు లేరు.

స్నేహితు బుద్ధిమతులగుట.

ఆకల్ల నూర్యనారాయణరావు పంతులుగారు లోతులకు బదుల్లిచ్చుచున్నందుకు ఆయనమీద మోపబడిన నేరమును గూర్చినిన్న తీర్పు ఇయ్యబడెను. శ్రీ నూర్యనారాయణరావు పంతులుగారు దోషస్థులు కారనియు, నిట్లుటచే స్నేహితు బుద్ధిమతులగుట మొదలునెట్ట కూడదనియు, శ్రీ నూర్యనారాయణరావు పంతులుగారికి మాంగనీస్ మైనింగుకంపెనీలో డైరెక్టరు హోదా సాధ్యమైనంత త్వరలో లేకుండునట్లు చేసి కోవలసిన దనియు, జయపురము ముక్త్యురనామాకూడ విడిచి నెట్టుటయే మంచిపనియనియు, తీర్పు చెప్పబడెను.

తురిమెల్ల వార్తలు.

(ఒక విలేఖకుని యొద్దనుండి)

మూలము.

తురిమెల్ల జూలై 10:— జార్జి కారకేషను సెకండరీ పాఠశాల జూను 22 వ తేదీన తెరువబడినది. మునుపటికన్న విద్యార్థుల సంఖ్య చాలపెచ్చినందుకు పురజనులు చాల సంతసించుచున్నారు.

పార్టీలు.

మాపురముందు రెండు పార్టీలుగలవు. అనొక పార్టీలో చేరిన పక్షతనని కామయ్య అను నతడు తిప్పడుసాక్ష్య మిచ్చి నట్లు డివిజన్ మేజిస్ట్రేటుగారిచే దోషిగా నెన్నబడి 4 మాసములు కఠినశిక్షయును 500 రూపాయలు జరిమానయును విధింపబడెను. ఆయన అసలు చేసినందున జామీనుమీద విడుదల చేయబడెను. ఈ పార్టీలవల్ల మాపురములో నెమ్మదికి మిక్కిలి భంగము గలుగుచున్నది.

శుభాశ్రిత్య.

మాయూరి చెరువులో నెవ్వరో శ్రీశకువు నొకదానిని పూడ్చి నెట్టిరి. రెండుమాడు దినములైన తరువాత నా

ఉపయోగకారిగా నుండుననియు, స్వల్పమూల్యమునకే విలువ దగు ననియు నెంచి చందావారులలో నన్నిక్కనిగా తేల్చి కొమ్మనియు, వైనుడివిన యుచితముగా నొసగ నెంచిన పాత్ర ములబంపిన చందాపయికమును బంపుదు ననియు లేఖ వ్రాసి తిని. అట్లే లేఖ వ్రాసిన పక్షములోపల పు సకముల పార్శ్వలు వచ్చెను. పత్రికయు బంపునకు ప్రాంతిలో బయిక మొసంగి పార్శ్వలు దీసికొంటిని. తర్వాత మానము గడచినను పత్రిక రాదయ్యె. అందు మీదట మీరంపిన పాత్రములు తేరివనియు, పత్రిక నేల యంతవరకు బంపలేదనియు మరియొక లేఖను వ్రాసితిని. అందుకును పత్రికాధిపతి ప్రత్యుత్తరమును గాని, పత్రికంగాని పంపదాయెను. అటువై నొక పక్షము గడచిన మీద మరియొక లేఖ వ్రాసితిని. దీని వైసం గమనించిన వారు గాని ప్రత్యుత్తర మొసంగిన వారుగాని కారు. కాబట్టి మన వారిక నై నను నీ పత్రికకు వ్రాసి నావలెనే యాభాగంబులు కాకుండురని లోకులకు మీప్రతికారజమూలబున హెచ్చరిక జేయ దలంచి వ్రాసితి.

కనిగిడి.

ఓ. అన్నయ్య.

II

అదృష్టమయిన మ్యునిసిపల్ ఎలక్షన్లు.

అయ్యా,

మ్యునిసిపల్ కాన్సిలరుగ గణపతిశిల్ప గారి నిర్ణీత కాలము కాగానే, వారియద్యోగము భాగీ అయినది. తిరిగి యీయన కవున్లరు పదవికి బ్రయత్నించలేదు. శ్రీ నూర్యనారాయణరావు కెట్టిగారు, శ్రీ వర్గా ప్రసాదరావు పంతులు స్నేహితుగారును, నీ పనికై దరఖాస్తులు పంపిరి. ఎలక్షన్లు అయిదు రోజులుండగా కెట్టిగారు అవిభక్తకుటుంబము యొక్క విప్రజంతులై పుగా లిస్టులో పేరులేనందున కవున్లరుగా నుండకూడదని పంతులుగారు అభ్యక్షను నెట్టిరి. నియమిత కాలములో నీ అభ్యక్షను చేయలేనందున కొట్టివేయ బడినది. ఎలక్షన్లు జరిగినది. కెట్టిగారికి పంతులుగారి కంటే మూడువోట్లు అధికముగా వచ్చినందున కెట్టిగారు ఎన్నుకొనబడిరి. ఎలక్షన్లు పద్ధతిప్రకారము జరపబడ లేదనియు, కెట్టిగారు అవిభక్త కుటుంబపు విప్రజంతులై పు కారనియు, మొదలగు ఆటంకములు చెప్పచు పంతులు గారు కలక్టరుగారికి పిటిషనునెట్టిరి. కలక్టరుగారు అన్ని సంగతుల నాలోచించి వై ఆటంక చెట్టున్నను కెట్టిగారు న్యాయముగా కొంతపన్ను చెల్లించు మూడువారల రియెలక్షన్లు చేయించవలెనని ఆర్డరుచేసిరి. ఈ రియెలక్షన్లుకు వై యిద్దరుగాక గణపతి శిల్పగారును భాగవతుల కృష్ణయ్య పంతులుగారును సభ్యతార్థులుగ వచ్చిరి. వీరిలో కెట్టిగారును శిల్పగారును సభ్యులుగ నుండుట కనర్హులని తిరిగి అభ్యక్షను చేయబడెను. కెట్టిగారిని గూర్చి వైకారణము చేతనే. శిల్పగారు మిల్కుకంపెనీలో రు 350 లు తీరిమిడివరకు పుచ్చుకొనుచున్నను రెండు సంవత్సరములనుంచి ఆతీతము పుచ్చుకొనండునను, గాబడిపన్ను సకాలములో చెల్లించ వలసినంత మొత్తము చెల్లించనందునను, మరియేకారణము నాలోచించినను కవున్లరుగా నిలుచుటకు అర్హతలేదని అభ్యక్షను చేయబడెను. శ్రీ భూపతిరాజు వెంకటపతి రాజుగారు (చెయ్యిర్యుల డెలిగేటు) యీ నెల 15 తేదీన వై ఆటంకములకు జవాబులు వినుటకు వాయిదా నిర్ణయించిరి. కాని యీలోగా నింకొకచిత్రము జరిగినది. కెట్టిగారు అవిభక్త కుటుంబము తాలూకాకాని తనస్వంత పన్ను లేవీయు చెల్లించలేదనియు నీ సంగతి కెట్టిగారే యీయెలక్షన్లునుగుంచి డిప్టీ కలక్టరు గాంయొద్ద జరిగిన విచారణలో తన వాక్కులములో నొప్పుకొన్నారనియు తెలియజేయుచు, కలెక్టరుగా రిదివరకుచేసిన రిమెలక్షన్లు అర్హులచేయు తీర్పుతిరిగి విచారించ వలసినదని కలక్టరుగారికి దరఖాస్తునెట్టుచు కెట్టిగారి వాక్కులపు కాపిలనుకూడ దానితో జతపరచిపంపిరి. కలక్టరుగారు పునర్విచారణచేసి దుగ్గారావు కెట్టిగారికి కవున్లరుపదవి అర్హతకాదనియు దుగ్గారావు పంతులుగారి పేరు గెట్టులో వేయించవలెననియు వైవ్రాసిరి. వైవివాద కారణమైన గొడవారి వాద్యలో కొనుట్లలిగిస్తారముగ కలరు. అందుచేత వైశ్యులకు జయముతప్పదని అందరును తలంతురు. అట్లే జరుగుచున్నట్లు కనుపడి తుదకు మరొకటగుచున్నది. ఆద్యవైశ్య పాలసంఘముయొక్క ప్రెసిడెంటుగారగు ఉప్పల బంగారయ్య కెట్టిగారి విషయములో నాడట్లే జరిగినది. ఒక వోటులో మొదట కెట్టిగారు గెలిచిరి. కాని మంగిపూడి కామయ్య పంతులుగారు పట్టినపక్షము వదలక గవర్న మెంటుకుకూడ అన్నిచేసి జయమునుపొందెను. నేడు ఆసంఘముయొక్క ప్రెసిడెంటుగారగు దుగ్గారావు కెట్టిగారిసంగతి ఇట్లయ్యెను. ఇది మిక్కిలి విచారకరము. వైశ్యులపక్షము బడియెంతయున్నను బ్రాహ్మణుల బుద్ధిబలముతో నిలువలేకున్నది. దుగ్గారావు కెట్టిగారు దీనితో విముఖులుగాక “బ్రాహ్మ” సంగతి తార్కాణగా చేసికొని ఇంకను బాలురుకనక జయము పొందువరకు ప్రయత్నము చేయుదనని తలచుచున్నాము. విశాఖపట్టణము. ఎక్. రంగమన్నురు.

ఆగ్రహవిప్లవకేటు సంసాదకుడు.

పల్లెను రికార్డు అను, చందావారు లయిన వారలకు ముగా నొసంగబడుననియు, మేనే రారకే యట్లొసంగబడుననియు ప్రచు క్రలో నీవార్తలను వ్యాసములం గన్

TELEGRAMS.

REUTER'S TELEGRAMS.

Mexican Question.

General Huerta's Resignation.

QUICKLY AND QUIETLY DONE.

A Farewell Message.

LONDON, July 16.—MEXICO CITY.—General Huerta's retirement was most quickly and quietly executed. The Congress accepted the resignation by 121 votes to 17, and then Senor Carbajal took oath and proceeded to the Palace. He received a hearty ovation. Huerta read a farewell message to the Congress and afterwards entrained for Puerto, Mexico, whither H. M. Cruiser "Bristol" and German Cruiser "Dresden" had hastily sailed from Veracruz.

Paving the Way to General Carranza.

WASHINGTON.—General Huerta's resignation is regarded as a first practical step towards the settlement of the Mexican question. It is considered that it will pave the way for General Carranza.

The Constitutionals' Entry into the City.

MEXICO CITY.—A special Committee has left for Celaya to arrange the Constitutionals' peaceful entry into the Capital.

Dr. Wilson's Hopes and Attitude.

LONDON, July 17. WASHINGTON.—President Wilson continues his watchful waiting policy. He believes that other nations will decline to recognise Senor Carbajal's or any other Government in Mexico till the United States' attitude has been indicated. Dr. Wilson has informed General Carranza that if he arrives at an agreement with Carbajal for the transfer of power, the resulting Administration will be recognised in accordance with the terms of the Niagara Protocol.

The Irish Home Rule.

The Chief Whip's Warning.

The Chief Whip has issued a strongly worded warning to the Liberal Members insisting on the imperative necessity "at this supreme moment" of doing nothing to weaken in any way the power of the Premier to deal with the "difficult and complicated situation".

Amending Bill.

Cabinet Meets—No Decision.

LONDON, July 17.—It is stated that at yesterday's Cabinet meeting no decision was reached as to the course to be followed when the Amending Bill comes up for Second Reading in the House of Commons.

Deadlock Still.

On Monday the Cabinet will meet again. To-day there is much talk of communications behind the scenes. It is generally agreed that matters are still at a deadlock.

Mr. Illingworth's Motion.

Mr. Illingworth will move in the House of Commons that a select Committee be appointed to report on the circumstances in which troops may be employed during civil disturbances or threatened disturbances.

Fires in Russia.

A National Calamity.

Not Yet Extinguished.

LONDON, July 16.—The forest and moor fires in Russia are spreading. Only rain can prevent the national calamity. Troops are fighting the flames. Twenty-five houses in workmen's quarters in St. Petersburg were burned last evening and four persons perished in fire. The outbreak has not yet been extinguished.

Strike on Tramp Steamers.

Decision of the Strike Executive.

LONDON, July 17.—The Strike Executive has decided to withdraw the Engineers from every ship affected by the dispute between the owners and the Engineers of Tramp Steamers, the latter of whom went on strike on June 16th demanding higher wages. (See 17-6.)

The Turkish Army.

Hopeful Situation.

LONDON, July 17.—CONSTANTINOPLE.—Speaking in the Chamber the Minister for War said that he hoped that the army, though smaller, would be able to efface the black days of the past. The Government applied to the Chamber for a credit of £ 50,00,000 for military armaments.

Indian Tea Association.

A Satisfactory Year.

LONDON, July 16.—Presiding at the annual meeting of the Indian Tea Association Mr. Ashton said that the prosperity of the industry had been increased by successful regulation of the London sales and he urged that supplies should be regulated as well as sales in view of the tendency to bring the Indian crop forward more rapidly and to bunch it more and more as a result of improved communications. The year had been satisfactory as regards development in foreign markets, particularly in the United States, where the Indian ratio to the total imports was now sixteen.

The meeting passed resolution expressing the approval of the Committee's action in moving the Indian Government to increase labour facilities and pressing for the opening of the recruitment tracts in Madras.

The Bulgarian Loan.

Discussion in the Sobranje.

An Uproarious Debate.

SOFIA.—The Sobranje to-day discussed £ 20,000,000-5 per cent loan which a German Syndicate has secured at the price of 84 with industrial concessions after laborious negotiations. The debate was uproarious. The Opposition and the Socialists vehemently opposed the loan as being dishonourable and fatal to the country whose resources they said, would be squandered without any return. They declared that signature of the contract was a crime against Bulgaria's dignity and credit. Finally the President declared that the Bill had been passed and closed the sitting.

Sporting in England.

A Boxing Match.

Carpentier Vs. Smith.

Thirteen-thousand spectators were present at Olympia this evening when Georges Carpentier met Gunboat Smith for heavy weight white boxing championship. Smith was disqualified in the sixth round for foul. Except in the first round Carpentier had the better of the fighting. In the fourth round Smith was floored with vicious right and was down for nine seconds, and he was further punished in the fight. In the sixth-round, Carpentier just failed to reach Smith, overbalanced, and fell to his knees. Smith rushed in and dealt Carpentier a terrific blow on the back of his neck. Carpentier rose with difficulty and was assisted to his corner. Smith was vigorously booed.

Enthusiastic Welcome to Carpentier.

The match between Gunboat Smith and Carpentier ended in a pandemonium. Carpentier's manager jumped into the ring, screaming with passion. Carpentier was carried into the corner in a dazed condition. Most critics are of opinion that Smith's foul was unintentional but that it may end the boxing boom as ill-feeling has been engendered. Carpentier received enthusiastic welcome when he returned to his hotel from thousands of people. He appeared at the window unscathed and smiling. The English, French and American Societies were represented and among the spectators five-hundred women were present.

The Admiralty Contract.

For Oil Tanks.

LONDON, July 6.—The Admiralty has placed contracts for the construction of twenty oil-tanks at Rosyth and also for an underground oil reservoir which will probably be the largest in the world.

Melbourne Harbour Trust.

MELBOURNE.—The Harbour Trust has approved the construction of four Docks on Yarra costing £ 6,000,000.

House of Commons.

Unionist Returned.

Mr. Leverton Harris, Unionist, has been returned unopposed for the Worcester.

Amalgamation of Banks.

Historic Banks of Messrs. Coutts and Company and Messrs. Roberts Lubbock and Company have amalgamated. The amalgamation represents an invasion of the City by the West End.

INDIAN TELEGRAMS.

(Associated Press)

(Special.)

Late Lady Hardinge.

Viceroy's Reply to the Andhrapatrika.

In reply to a telegram of sympathy from this office H.E. the Viceroy sends the following message:—The Viceroy is most grateful for your kind Message of Sympathy.

Stoppage of Work in Travancore.

TRIVANDRUM, July 17.—Under the command of His Highness the Maharaja of Travancore all public offices and institutions in the town were closed to-day as a mark of respect to the memory of Her Excellency the late Lady Hardinge.

Chittagong Political Murder.

A Wrong Arrest.

CALCUTTA, July 17. In connection with the Chittagong political murder another arrest was made at Narayanganj. It will be remembered that in this murder case assassins were alleged to have intended to kill Nagendra Roy who deposed for the prosecution in Dacca conspiracy case and got a reward of one-thousand rupees. On Nagendra's statement police arrested a young student named Dakshina Ranjan Ghose as absconder Nalini Mohun Ghose. Dakshina was taken to Medical School where Nalini used to read but the teachers said he was not Nalini. Dakshina was released on bail.

People's Bank of India.

An Application from Creditors.

LAHORE, July 16.—The application filed by certain creditors of the People's Bank of India (now in liquidation) for the examination of Mr. Harkishen Lal and three other Directors and the Manager, under section 162, Companies Act, came on to-day for hearing before Khan Saheb Amir Ali, District Judge, Lahore. Messrs. Meechy and Oertel, Barristers, with other Counsel, appeared for the Directors and the Hon. Mr. Meugens, officiating Liquidator, was present. After a good deal of argument the Court passed an order stating that the application was by persons interested in the Bank, but power was discretionary and should not be used unless allegations of fraud were made. Such applications, observed the Court, generally are made by the liquidator, but the latter has not discovered any fraud.

Before calling either the petitioners or the Directors the Court ordered a detailed report from the Liquidator as to the allegations made in the petition, affidavits and counter affidavits filed in Court, and fixed some date in October for the next hearing.

Application for Dividend Refused.

The petition put in by Rai Bahadur Pundit Sarna Narain, asking the Court to direct the Liquidator to distribute the moneys in hand to the creditors of the People's Bank, was also taken up before the District Judge to-day. Mr. Meugens, the Liquidator, opposed the petition on the grounds among others that the case of the People's Bank was no parallel to that of the Doaba Bank or the Lahore Bank, 90 per cent. of its moneys being invested in industrial concerns which required time to recover their positions and accumulate sufficient working capital for their finance and earn profits, that the assets were not depreciating, but that exactly the reverse was the case and that would, in the liquidator's opinion, be a disastrous waste of time and money to declare so small a dividend as the funds at their disposal would admit of. Upon this statement the petitioner's Counsel withdrew the application.

TELEGRAMS.

Orient Bank of India.

LAHORE, July 16.—A general meeting of the shareholders of the Orient Bank of India that recently suspended payment was postponed to the 27th July on account of Lady Hardinge's death. There is an idea of re-starting the Bank.

The Credit Bank Case.

Laughable Ignorance of Directors.

BOMBAY, July 17.—Yesterday at the High Court Criminal Sessions in the case against Jaffer Joosab, late Manager, Credit Bank, four more Directors were examined. Hiralal Chotalal, a Baroda man, admitted that he consented to be a Director on Jaffer Joosab holding out the inducement that he would get a dividend and a Director's fee. He did not know English, so could not follow the business transacted at the Board meeting. He contented himself with asking the Manager how the Bank was going on and with getting a reply that it was doing well and advanced loans to substantial parties only. Questioned by Mr. Kemp if he knew what the business of a Bank was he caused some amusement by saying that it was to receive and pay money. He admitted he did not know the responsibilities of a Director. Sir Balchandra Krishna and Rahim Joosab said they did not know at the time they were Directors who Husan Brothers were but the Manager assured them that it was a substantial firm. Sir Balchandra said that the Liquidator had preferred a claim of over Rs. 23 lakhs against the Directors for their conduct of the Bank. Trikamrai Dalpatram, another Director, admitted he did not know English well. His view of the Director's duty was that he should enquire how the Bank was going on and whether the parties to whom loans were made were substantial or not.

Alleged Fraud.

Criminal Proceedings out of a Civil Suit.

CALCUTTA, July 16.—The following is an extract from the judgment recently delivered in the civil suit by Babu Tinkari Chaudhuri, the 1st Munsiff of Sealdah. The facts of the case are that the opposite party Rajkrishna Dass of Sealdah thana, Baliaghata, obtained a decree in the Court of Small Causes at Rangoon against one Hem Chander Dass. The said decree was transferred to the District Judge of 24 Parganas for execution and subsequently came to this Court on transfer and was executed in which the petitioner Hem Chander Dalal of Charakdanga Road was arrested and brought before this Court. The petitioner alleged that the decree was false and fraudulently obtained in Rangoon Court on the basis of forged hand-note with the help of Bhuvan Chander Dass, so called pleaders clerk of this Court, and his party. It appears that a gang has been formed at Rangoon and also here for promotion of personal gain from innocent persons by unlawful means. Therefore for public safety and for ends of justice this case must be moved over to the C. I. D. for redress of grievances.

Dacoities in Bengal.

Two Houses Raided.

Rs. 3,000 Carried Away.

CALCUTTA, July 16.—A case of double dacoity by the same gang in course of one night is reported to have been recently committed in the houses of two Hindu money lenders of Hamdampur village, Faridpur district. The dacoits ransacked the houses and carried away property valued at Rs. 3,000 besides a double barrelled gun. The gang has not yet been traced.

Inquiry into Another Case.

CALCUTTA, July 16.—A Khargpur correspondent writes: Bengal Nagpur Railway Police at Khargpur are enquiring into a case of serious dacoity recently committed in the house of a railway contractor named Premjilal residing in railway quarters at Jhanlipahar station Khargpur. The gang was composed of some half a dozen up-country men armed with swords and axes. They broke into the house and severely assaulted the contractor and his men and cleared out after looting property, valued at Rs. 2,000.

The Arnold Libel Case.

Suit Dismissed with Costs.

RANGOON, July 16.—Justice Ormond passed orders in the Chief Court to-day dismissing with costs the suit

brought by Captain A. M. Finnie against Mr. Channing Arnold to recover Rs. 15,000 damages for alleged libel. Under the circumstances the application by the defendant to transfer the case to some other High Court will not be proceeded with.

Proposed University.

For Central Provinces.

ALLAHABAD, July 16.—The Chief Commissioner of Central Provinces has appointed a Committee of a representative character to frame a scheme for a University. The Chief Commissioner is of opinion that it would be inadvisable to submit proposals for the establishment of a completely centralised University, but the Sub-Committee's scheme should provide for a University at Nagpur or in its immediate neighbourhood of a teaching type and for affiliation to this central institution of colleges situated in other places.

A Successful Head Master.

Interesting Function at Lucknow.

LUCKNOW, July 16.—An interesting ceremony took place at Husainbad High School at Lucknow, yesterday, when a farewell address was presented to Mr. Mizmirza Habib Hussain, Headmaster of the School for the past 14 years, on his transfer to Shahjehanpur. Mr. Harrod, Inspector of Schools, who presided, paid a high tribute to Mr. Habib Hussain's integrity of character, and spoke of the confidence and trust reposed in him by the Education Department.

Railway Breaches.

A slip on the Kalka-Simla Railway between Dharm-pore and Kumarhatti occurred on Wednesday night. Mails are being transhipped.

Circle Inspector Murder Case.

Padma Sentenced to Death.

By the Rana of Koti.

The Rana of Koti has passed death sentence upon Padma in the Circle Inspector murder case of last April, and this sentence has now been confirmed by the Superintendent of Hill States and will be carried out in Koti.

China and Tibet.

Chinese Precautions.

ALLAHABAD, July 16.—The "Pioneer's" London Correspondent cables:—The "Daily Telegraph's" Peking Correspondent states that, in consequence of the rupture of the Simla negotiations, the Chinese Government, fearing Tibetan forays, has ordered the Szechuan Commanders greatly to strengthen all posts on Tibetan-marches, particularly Chiamdo, Hsiangchen and Tachieuulu, but not to take the offensive unless attacked.

Russian Action.

Russia is plainly postponing action until she sees how far England is prepared to go, whilst the Unga Government is now adopting some formula at Lhasa, viz. that an autonomous region must be surrounded by a quasi-autonomous region consisting of Inner Mongolia, Kobdo and Uliasout Ai, which would mean a deathblow to extramural China and constant incentive to border warfare.

Punjab Lieutenant-Governor.

A Busy Day at Lahore.

LAHORE, July 16.—The Lieutenant-Governor yesterday visited the new road bridge over the Ravi at Lahore and inspected the progress of work. He then trolleyed along the railway to see the proposed line for a channel to supplement the ornamental lake for Minto Park. On the return journey to Government House, His Honour visited the Museum to examine the proposals for extension. In the evening he visited the old Golf Course and discussed the scheme for laying out a site for officers' bungalows.

Arya Samajists in Custody.

In Patiala State.

LAHORE, July 16.—The "Punjabee" states that Ranauk Rani, against whom some proceedings are pending in the

Patiala State for some offence against the State, is still in custody and not put on his trial. His wife and mother sent a petition to the Judicial Secretary, Patiala, for his bail or early trial, but no reply was given. Another Arya Samajist, Bishambar Datta, has since been arrested on a similar charge and been in police custody. A joint petition by both the accused to the Nazim of Barnala praying for immediate trial or release on bail has been rejected. Several Arya Samajs have passed resolutions praying for immediate trial or release on bail.

English Mail Steamer.

Delayed.

Break-down in Engine Room.

BOMBAY, July 16.—A marconigram has been received by the Office of the P. and O. Company in Bombay from the English mail steamer "Salsette," which is due here at 5-15 A.M. to-morrow morning, to the effect that she will not be able to reach here until Saturday morning at the latest. Details are lacking, but the message briefly states that the cause of delay is a break-down in the engine room.

Bombay Postal Notice.

LATER.—The Post Office has issued an official notice that this week's Home mails will be delivered here some time on Saturday morning. The "Salsette" has had some sort of engine break-down on the way from Aden and sends wireless message that she cannot arrive here till then.

Plague Mortality in India.

The mortality from plague in India during the week ending 11th July was 395 seizures and 306 deaths. In Bombay Presidency there were 115 deaths, in Madras 13, in Bengal 9, Bihar and Orissa 5, in the United Provinces and the Punjab 26, in Burma 101, in Mysore State 27, in Rajputana 6 and in Kashmir 6.

Sporting News.

CALCUTTA, July 16.—The re-play between the Royal Irish Rifles and the East Yorks fixed for this evening was declared off by the Referee owing to the ground being in an unplayable condition on account of the rain which, setting in the early hours of the morning, continued almost all through the day.

Calcutta Improvement Trust Amendment Bill.

No Prospect of Early Consideration.

ALLAHABAD, July 16.—Pioneer says:—There is no prospect of the Calcutta Improvement Trust Amendment Bill being taken up at the September Meeting of the Bengal Legislative Council. The draft is now under the consideration of the Government of India and will later be sent for the sanction of the Secretary State for India.

Obituary.

BANGALORE, July 17.—Death occurred suddenly of Mr. V. A. Rajruthna Mudliar, Senior Assistant Commissioner and Registrar of the Chief Court of M. He had been in apparently perfect health previously.

Short Telegraphic News.

Sir Davood Khan left Simla yesterday for Calcutta, where a reception is to be held in honour of the coronation of the Shah.

The Lieutenant-Governor of the United Provinces arrived at Bareilly at the commencement of his monsoon tour on Wednesday, and accompanied by the Nawab of Rampur, Sir James Meston paid a visit to the local Furniture Factory, and left yesterday for Aligarh.

క ఫ హ రి.

సీసా 1-కి రూ. 1-0-0. వి. పి. సహా రూ. 1-4-0.

దగ్గు శ్వాసకోశములగు బలహీనతలన వర్షమును. ఇది అనేకవిధములు. శైత్యమువలన వర్షమైన దగ్గు. శీతకాలమున ప్రబలింప దగ్గు. శ్వాస కోశముల నూక్ష్మ నాళములందు వర్షమదగ్గు. ఉబ్బ సము, తుయదగ్గు. దగ్గుకు సేవించనలసినమందు దగ్గువిధమును బట్టియుండును.

క ఫ హ రి చూర్ణము.

విన్నడబ్బి 1-కి 0-8-0. (6 డబ్బిల మందు గలది) 1-కి వెల రూ 2-0-0.

ఈ చూర్ణము వనమూలికలచే చేయబడినది. దగ్గు, ఉబ్బసము, కాససీస, శైత్యజ్వరము మొదలగువానికి మిగుల ఉపయోగించును. దీని వెంట నుంచుకొనుట నుంచిది.

క ల రా నూ త్ర లు.

డబ్బి 1-కి 12 మాత్రలు వెల రూ. 0-6-0.

కలరా వ్యాధివలన ఒకవిధమైన అంటుజ్వరము. ఇది గాలియందు నీటియందుపరమాణువులైన విష పురుగులు చేరుటవలన గలుగును. తగిలిన వెంటనే మందును తినుట అవశ్యకము. కలరా యున్నచోట నీటిని కాచిత్రాగుట యుక్తము.

గ్రహణిమాత్రలు

20 మాత్రల డబ్బి 1-కి రూ 0-8-0 వి. పి. 0-12-0

రక్తవిరేచనములు, బుక విరేచనములు, జగట విరేచనములు, అజీర్ణ విరేచనములు మొదలగునవి ఈ మాత్రలను మూడుపూటలు సేవించినతోడనే నిలిచిపోవును. వీనిని పిల్లలకుకూడ వాడవచ్చును. గుణము వెంటనే కనుపడును.

చుండుకు నూనె.

వెల సీసా 1-కి రూ 0-6-0 వి. పి. సహా 0-10-0

ఈ నూనెనురాచిన చుండు, పొట్టురాలుట, జిల, గోకుడు ఖండ్లు మొదలగునవి మానును. దీనివలన వెండ్రుకలకు హానిగలుగక చక్కగ బెరుగ గలవు.

గ జి కి తైలము.

వెల డబ్బి 1-కి రూ. 0-8-0 వి. పి. సహా 0-7-0.

గజ్జి, చీడ శరీరమంతట వ్యాపించి ముఖ్యముగ చిన్నపిల్లలకు విశేషభాధను గలిగించుచున్నది. ఈతైలమును నాలుగుపూటలురాచిన తప్పక పనిజేయును.

అమృతాంజనము డిపో, 109, ఫేరిరోడ్డు, బొంబాయి. శాక సం. 9, జహంగీరునీధి, మద్రాసు.

కలరాకు మంచిమందు?

తప్పకవిమూచి నివారించు!

ఎట్టి సమయమునం బెట్టుల ఈ బొంబుధన వేయవలసి నదియు, మందుబుడ్డికి చుట్టియుండు కాగితమువలన సులభముగ తెలిసికొన నగును. అట్టివిధుల ననుసరించి ఉపయోగించ బడు ఈ బొంబుధరాజము, పుష్కల్యస్వరూపమనదగు ఈక్రూర వ్యాధిని ప్రజాయధమువలె గుఱివించు చున్నది. వేయేల! వందలకొలది బుడ్లు కర్చుచున్నవి. ప్రయోజనము గూర్చి సమాచారమువచ్చుచున్నది, వెలగూడ స్వల్పమే. త్వరపడుడు. కాపుడలకొగకు మునుముందుగ తెప్పించి పెట్టిన ఎక్కుడు ప్రయోజనమును బడయవచ్చును గదా! ప్రాణమునందాసక్తి గల ప్రతివారును దీనిని తరుణమునం దుపయోగించి ప్రాణవాన మను పొందుదురనుట నిక్కము, నిక్కము.

ఒక బుడ్డి వెల రూ. 1-0-0; డబ్బు బుడ్లు వెల రూ. 10-0-0

ఆయుర్వేదభూషణ నోరి. రామశాస్త్రి, ఎ. కె. ఎ. సి. ఆయుర్వేదనిలయమ్, బెజవాడ.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు లోకవిఖ్యాతమైన పరమామృతము.

AMRUTANJANA
A SOVEREIGN REMEDY
FOR
Head-Ache, Rheumatism, Neuralgia, chest Colds, Sprains,
Stiff joints, Dislocations, Skin diseases, Toothache,
Backache, Cuts, Bruises etc.
PRICE ANNAS EIGHT ONLY.
FREE SAMPLE FOR ONE ANNA STAMPS.
RINGWORM OINTMENT
Positively Cures Ringworm and Dhobi Itches in three applications.
PRICE ANNAS SIX ONLY.
Aromatic Tooth Powder.
Cleans Teeth, Stops Bleeding, hardens gums, Taste pleasant.
PRICE ANNAS TWO ONLY.
CAN BE HAD OF ALL CHEMISTS & DRUGGISTS.
Amrutanjana Depot.
109, FREER ROAD, BOMBAY. 9, JEHANGIR STREET, MADRAS.

అమృతాంజనము డిపో, 109, ఫేరిరోడ్డు, బొంబాయి. శాక సం. 9, జహంగీరునీధి, మద్రాసు.

A WONDERFUL AMULCT.

ఇదియొక గొప్ప క్రియ నిమిద్దిచేసిన తాయెతు. దీని ప్రభావ మత్యద్భుతము. దీని కలంకరించుకొనిన, దేహ సంగతు లకు కాపు. 2 కలరా, అమృతాంజన మొదలగు అంటు జాడ్యములకు లోకనీయును. 3 భూకంపిత పీశాచములను పాతబోలును. 4 వ్యాధులు, పీడలు, ఆపదలు, గండములు తొలగిపోవును. 5 నొప్పులు, తీపులు, వాపులు, బిళ్లలు, చెఱుకులు, హరించును. 6 ఆరోగ్యము, అద్భుతము, విశ్వగ్రహము, బలము, సుఖము, ఉత్సాహముగలుగును. 7 క్రూరశత్రువులు ప్రియమిత్రులగుదురు. 8 నీవాదం గెలుచును. 9 సభకట్టు, సర్వజన కళికరము 10 నీవొక వ్యాపార, వ్యవహార, కార్యాధ్య సమేతమై వెళ్ళ బోవునపుడు దీనిని ధరించుకొని వెళ్ళిన తప్పక జయమును, లాభమును పొందగలవు. దానియందట్టి మహిమవున్నదని ఆరు భవజ్ఞులు వేనోళ్ళయ్యియున్నారనలు వక్కాణించియున్నారు. ఇది సర్వోపద వేదియగు నొక ఘోషాయి మహాత్మునిచే గని నెట్టి బడినదేగాని కాలాచిత్ర వేషదారులవలన గని నెట్టిబడినది గాదు. శ్రీపురుషులు ఆ వాలవృత్తులందఱును తెప్పించుకొని ధరింపదగిన ఆ మూల్యమైన సుపత్యమైన రక్షితాయెతు. వేయేల! ఒక్కటి తీసుకొని పరీక్షింపుడు. అది ఆనందసముద్రమున నిన్నోల లాడించుట నిజము.

తాయెతు వెల రూ 1-8-0 లు మాత్రమే.

వలయువారు:— పి. రాఘవజనార్దనరావు,

మెన్సరీపు యినిపి ట్యూటో, ఒంగోలు. (గుంటూరు జిల్లా)

FREE! ఉచితము!! FREE!!!

ఉచితము: 10 కె.టి. బంగారు సులోచనములు!! ఉచితము!!!

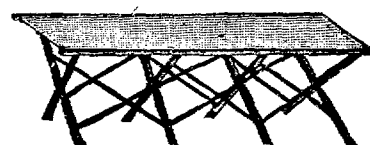
దర్బారుపాం, తలనొప్పులకు, పొక్కునొప్పులకు, కీళ్లనొప్పులకు, పురాణవాత, మేహనొప్పులకు, పక్షివాతములకు, చెఱుకులు, పొట్టు, వాపులు, పుష్కల్య, దగ్గు, శైత్యమునకు, తేలు, బిళ్ల, మొ॥ విష జంతువులకాట్టకు, పుండ్లకు, మంచిమందు. సీసా 1-కి రూ 0-8-0. 12 సీసాలు రూ 4-8-0. 12 సీసాలు ఒక సారి తెప్పించుకొనువాకి ఒక మంచి లీనరువాచీ (కేబు గడియారము గాని) లేక 14 కె.టి బంగారు పాణీగల సాంకేసు కలముగాని, లేక ఒక 10 కెటి బంగారు చలవతెలకట్టముల సులోచనములు గూడుతో గాని ఈ మాడులో యెడైన ఒకటి ప్రజంబుగా బహుమానం ఇయ్యబడును. మా బంగారు సులోచనములు యెచ్చటకొన్నను రూ 5-8-0 లకు తక్కువ చిక్కి నేరదు. కొద్దికాలమువరకే యిచ్చెదము. త్వరపడు! త్వరపడు!! మంచి లీనరు (వాచ్) కేబుగడియారము ఉచితము.

14 కె. టి. బంగారు పాణీగల సాంకేసు కలము. ఉచితము!

జి. ఆర్. దాసు అండ్ కో., తణుకు. (తణుకు పుష్కల్య నెం. 21—పి. హెచ్. ఎం. సిద్ధా తులు.)

G. R. Dass & Co., Tanuku, (Krist

Gold Medal Camp Cot.

అమెరికా దేశములో చేయబడిన

క్యాంపుకాట్.

ఈ క్యాంపు మదతమంచము 1000 పౌనల బరువును ధరించగలదు. 8 అడుగుల 4 అంగుళముల పొడవు, 2 అడుగుల 6 అంగుళముల వెడల్పు, 4 అడుగుల 8 అంగుళముల రైటు. మంచము ధర 9-0-0 మంచము మడిచిపెట్టు సంచి 2-0-0 దోమతెర 4 0 0 దోమతెర కర్రలు 2-0-0 ఈసామాను అన్నింటితో పూర్తి ధర 16-8-0

అడ్వాన్సు రెండు రూపాయలు పంపవలయును.

సామగ్రి అమ్మబడు వక్రకాల:-రామకోటి కల్లెంగులలో గలవు

ఉత్తములు:—గొతా అందు కంపెనీ,

57, ఆదెప్పనాయక వీధి, (ఎ. పి)

(1-7-14) మదగాను. అనివ్రాయుడు.

ధ వి వ్యక్త. క్రయం రూ. 2

జన్మ పత్రికా.

ఈమెట్టల జనన కంపెనీ, పాన, వీధి, వాన, జననకాలముల జక్కుగా ప్రాసెక్యూటర్లు చేయవచ్చు జననకాలమును స్థాపకులకు లెక్క పెంచుట. అనేక మందల మహాదళ పెందలకొని చేర్చి జననకాలమును ప్రాసెక్యూటర్లు పాలాట్టు, దోషము మొదలగునవి మొదలగునవి ప్రాసెక్యూటర్లు శాంతి దానా లంకెయుక్తములు. మోక్షాధికారమును విచారించి క్షమించుట నిజము. ప్రాసెక్యూటర్లు మొదలగునవి నిట్టిగండములవలె గాని మొదలగునవి ప్రాసెక్యూటర్లు. ఆయన వ్యవహార విషయమునుసహా కలెక్షరుగా ప్రాసెక్యూటర్లు నిర్ధారించి పంపెదము.

శాలగ్రహ నివారణ సులభమౌతము.

ఈ మహాయంత్రము నొక పెండితాయంత్రో క్షేప్త ప్ర పరిచి విడ్డలకుం గట్టివో ౧౨ సంవత్సరముల వరకు రాగల శాలగ్రహము నిర్ధారముగా పరిహరము గాగలదు. వా. శాలగ్రహముతోచేరి జన్మపత్రిక వెల రూ. 2

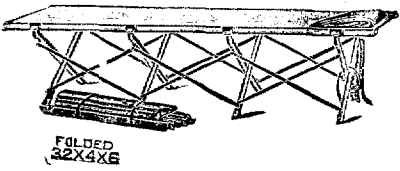
నెం. 21—పి. హెచ్. ఎం. సిద్ధా తులు.

శారవేనకాల్లి (జిల్లా బల్లారి)

మా మడతెమంచములమీద సుఖముగా

నిద్ర పోవలసినది.

చది 1000 పౌండుల వరకు వేరు చేయవచ్చును.

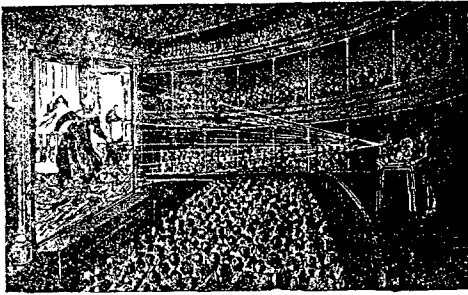

ప్రయాణము

లోనున్నను, ఎక్కడైనను పోయియున్నది దీనిమీదపట్టుగలదు

దీని ననేకమంది వాడుచున్నారు. దేశసంచారము చేయుచుండు ఆశీస్సులు విద్యార్థులు, దీనిని గూర్చి గొప్పగా క్లాఫించియున్నారు. ఇది అమెరికా దేశమున చేయబడినది. 6 1/2 అడుగులు పొడుగు, 2 అడుగులు వెడల్పు. మడిచినప్పుడు 15 పౌండులకు మించనిపొర్యలుగా కట్టుకొని చేతిపట్టుకొని పోవచ్చును. ఒక చిన్న బాలుడయినను దీనిని తీసి మడచవచ్చును. ధర మంచము 1-కి. రు. 8-0-0 దోమతెర సామాను 2-0-0. వెయ్యిపౌండుల బరువును ఈమంచముమీద వేసినను సులభముగా ధరించగలదు. చక్కని జల్లికతో చేయబడిన దోమతెర 5-8-0 చిరునామా:— ఖాదర్ అండు యూనైటెడ్ బ్రదర్స్, వాచ్ అండు కాక్ ఇంఫోర్మర్స్, మదరాసు.

ద్రవ్యసంతుడగుటకు మార్గము.

సుమారు రు 600 లు ఖర్చు పెట్టినయెడల ఒక కోట్ బయల్పాటు మెషీను ఒక ప్రదర్శనమునకు గరిపడే ఫిలుములు కొనగలము. వాటితో నేలకు నేలు ఆర్జించగలము. ఆసుగతులన్ని మావద్ద మెషీను కొనువారికి ఒకపూటలో ఉచితముగా నేర్పదము త్వరగా భాగ్యంతులగుటకు ముంతకుమించిన సుఖప్రమాదము మరిలేదు. పూరాసంగతులగుల క్యాటలాగును చూచిన తరువాత మీకే తెలియగలదు. ఆలోచించకండి. త్వరపడండి. కారనేషన్ బయస్కోప్ కంపెనీ, హైద్రాబాద్:—121, వెస్టర్న్ థియేటర్స్ బిల్డింగ్, (మదరాసు) బ్రాంచి:—ఉర్దూ, గంజాం జిల్లా.

కమ్యునిటీజన సంఘము ప్రకటన.

కమ్యునిటీజన సంఘమువారికల్ల గత సంవత్సరములో కొన్ని విద్యార్థి వేతనములు ( ) యివ్వబడినవి. ఈ సంవత్సరము కూడాకొన్ని యివ్వబడును, గాన కమ్యునిటీజన విద్యార్థులువారి గార్డ్యునుల సంకేతములతోడను వారి పాఠశాలాధ్యక్షుల సర్టిఫికేట్లతోడను మరియుతరులచే యివ్వబడిన యోగ్యతాప్రతికలతోడను సహా ఈదిగువవారికి దరఖాస్తులను పంపగలందులకు ఇందుమూలమున తెలియజేయుచున్నాను. ఈ దరఖాస్తులు జూలై నెలాఖరులోగా యిక్రింది చిరునామాకు చేరవలెను దరఖాస్తుల పర్యవసానమును కార్య నిర్వాహక సంఘమువారి ఆలోచనమీద తెలియజేయబడును.

సెక్రటరీ, కమ్యునిటీజన సంఘము.

కవులము, కృష్ణాజిల్లా.

పోస్టేజి సహా ఉచితము.

వీరవర్మరాజును మాలినియును. ఒకవిచిత్రమైన కథ—చదువుటచే మానసాల్లాసము కలుగ జేయుటయే గాక ఆరోగ్యమునకు కావలసిన స్వాభావికమైన కొన్ని విధులను అందుచెలిపియున్నాము. కోరువారికి ఉచితముగా పంపబడును. జాగుసేయక తక్షణమే వ్రాయుడు. వైద్యశాస్త్రీ షణ్షికంకర్ గోవిందజి. ఆతంక నిగ్రహ బేషధాలయము. 22, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

చక్కని సువాసనగల సెంటులను ప్రేమించువారు

అటోమిక్ బహార్ (రిజిస్టర్)

అనప్రాప్తాయల కుడ్రేకంపడిన అత్తరువయోగింపవలయును. మనోహరమయినది, సువాసనగలది, చాలకాలము వాన యందునుండి కొన్ని ఏర్పరచబడిన ఫువ్వములనుండి మాత్రమే తయారు చేయబడినట్టిది. ఇందు మద్యపానము చేర్చబడలేదు. నీచేతిరుమాలు మీదగాని, కోటుమీదగాని కొన్ని బొట్టును వేసికొనినయెడల సువాసనతో గూడినఫువ్వతోటలోనే గూర్చుకట్టుండును ఈ అద్భుతమైన వేయరకముల ఫువ్వములనుండి తీయబడిన అత్తరు యొక్క సువాసననుభవించుటకయి ఆటోమిక్ బహార్ యివ్వబడిన మీదగ్గిరనున్న షాపుకీరరు కడుగవలయును వారితావున లేదని మాకు వ్రాయుడు. చిన్న బుడ్డి విలువ 0-8-0, మధ్యతరగతిబుడ్డి 0-12-0, 1/2 బేస్సు అత్తరుగల పెద్దసయిబుడ్డి 2-0-0 ఈఅత్తరులో మరగబెట్టబడి ఘుమఘుమ కొడుచుండు కాడ్లు డెజ్ 1 కి 0-8-0 వి. పి. ఖర్చుగొనవారును భరించవలయును.

సోలు ఎజెంటులు—ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్ కెమికల్ కంపెనీ, 155 జామా మసీద్, బొంబాయి. మదరాసు ఏజెంటు:— మహాత్ పురుషోత్తం మూసెం 29, నై నాబజారు రోడ్డు, మదరాసు, స్వయం బజారుపిడి.

FREE! అందరును దీనిని జడవలయును. **FREE!!** ప్రతికుటుంబమునం దుండదగిన పుస్తకము. అత్తలారాట్టుమును కోర్కెని కోడండ్ర ప్రలాపము. (రెండవకూర్పు) ఒక అణా తేనెలా బిళ్లపంపువారి కుచితము. ఈయగ్రస్తునెల కడవకే ఈధరకు ఇవ్వబడును. విశ్రులాగా! మేమిగ్రంథమును గత ఏప్రిల్ నెలలో ప్రచురించినపుడు అనేకలు మాకు మీకని తీసికొన్నందున ఆగ్రంథము వేనెలలోనే ఖర్చుయిపోయినది. వెనుక వ్రాయు వారలకు లేదని వ్రాయటకు జింజిల్లి, ముతల ముద్రించితిమి. ఇదియును మునుపటివలెనే ఖర్చుగొని యెంచి మునుమున్న తమకు ప్రబోధించెదము. ఈగ్రంథముచే మేము లాభమందవలయునను కోరికలేనివారనుని గ్రంథమును దెప్పించుకొను వారలకందటికెడ చెలియును. ఈగ్రంథము ప్రతిస్త్రీలు జదివి, అత్తలయెడ కోడండ్ర కుండవలసిన మర్యాదయు, కోడండ్రయెడ అత్తల కుండవలసిన ప్రేమను గ్రహించి సుఖంబుండగను పరోపకార బుద్ధిచే నిది ప్రచురించెదము. కొద్దిప్రతులే ముద్రించుటచే ద్వరపడి తెప్పించుకొందురని మాప్రార్థన. చిరునామా:— ధనలక్ష్మీకంపెనీ, సెం. 6, వెంకటేశమేస్త్రీ, పిడి, సామూకూర్ పేట, మదరాసు.

ఆనంద సంవత్సర సిద్ధాంతపంచాంగమ్

మంచికాశము! శుద్ధప్రతి!! చక్కని అచ్చు!!! అమృతాంజనం డిపోవారి మందులను గొనువారలకు ఉచితము. వలయువారు అర్థజా చీటిని సంప్రదించవలయును.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు లోక విఖ్యాతమైన పరమామృతము. చక్కనిడబ్బితోసహా సీసా 1-కి 0-8-0 డజను 1-కి రు. 5-4-0. తామరతైలం. పండ్లపొడి. మోహినీతైలం. చల డబ్బీ 1కి 0-6-0 చల డబ్బీ 1కి 0-2-0 5. తులముల నూనెగల డజను 1కి 3-8-0 డజను 1కి 1-2-0 సీసా 1కి 0-12-0. బి. పి. ఖర్చులు పుట్టేకను. అమృతాంజనం డిపో, నెం. 9, జహంగీరుపిడి, మదరాసు. మందుల కేటలాగు ఉచితముగ పంపబడును. అమృతాంజనం డిపో, 109, ప్రేరిరోడ్డు, ఫోర్టు, బొంబాయి.

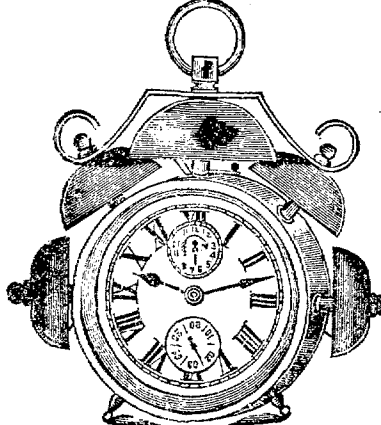
ఆనంద సంవత్సరాది సంచిక. చిత్రపటములతో చక్కగా ముద్రింపబడినది. కోరువారు వెంటనే వాగు కొనవలయును.

9, జహంగీరు పిడి, బొంబాయి, మదరాసు.

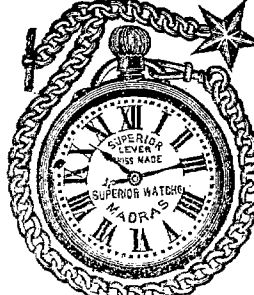
విదు శిల్పముల అలూకం టమిషీరు

సుపీయర్ లీవర్ బ్యాండ్లువాచ్.

ఇదేమాదిరి గడి గొలుసుతోసహా ధర రు 3-0-0. పోస్టేజి 0-4-0. దీనికి 5 సంవత్సరముల గ్యారెంటీ గలదు.

ఈగడియారము మేముది వలెగా రప్పించి వాడుగు గూర్చును ల ధరకే పంపుచు టిమి. ఆదేమాదిరి యిపుడును పేదసా గల ముసలొసంగు నటుల నాలుగు గూసాయలకే కావలసిన వారికి పంపెదము.

ఈగడియారము డయలుమీద మాకంపెనీ పేరు ఎఱ్ఱనిసిరా తోను ముద్రింపబడియుండును. ఇది చూచుటకుకందమై తలచిన మును, డెస్కుప్రూఫ్ అను గ్రాసు డూమునుగలిగి మొరటుపనులకు దగియుండును. పెట్టెమాత్ర లో భాగమున గ్యారంటీ చీటి అతి కించి యుండును సీమ నుండి

మాత్ర తగుగచేసబడింది. గాన నెనరియెద్దను జెక్కదు. ఒకరొక్కగను కీయదగన తలంపుతో తక్కువ వెలనుంచి తిమి. చాకాలము పరిశోధనబడియు, స్వల్పధరగల గడి యొక మిడియెకటియోయని యాభవంబున చెలియును. ఇదివల కనేక గడియారములు ఖర్చుయి యోగ్యతాప్రకృతుల నంది యున్నది. ఒకటి తెప్పించి చూడుడు. మాఫటణముననే యనే యొకొని కంతసింపించి వేలుమాట తెందుకు? మాత్ర తగుగచేసబడింది. గాన నెనరియెద్దను జెక్కదు. ఒకరొక్కగను కీయదగన తలంపుతో తక్కువ వెలనుంచి తిమి. చాకాలము పరిశోధనబడియు, స్వల్పధరగల గడి యొక మిడియెకటియోయని యాభవంబున చెలియును. ఇదివల కనేక గడియారములు ఖర్చుయి యోగ్యతాప్రకృతుల నంది యున్నది. ఒకటి తెప్పించి చూడుడు. మాఫటణముననే యనే యొకొని కంతసింపించి వేలుమాట తెందుకు?

వలయువారు:—సుపీయర్ వ

167, మదరాస్, ఇ అనివ్రాయుడు.